

Naturpark Amager. Muligheder og indsatser. Katalog

Petersen, Rikke Munck; Caspersen, Ole H.; Karlsson Nyed, Patrik; Stilling, Sofie; Christensen, Ida Kirkegaard ; Lynggaard, Ida ; Schoor, Ida ; Santini, Ana; Østerbye, Kirsten Grotum Due ; Pejldrup, Steffen ; Hartman, Lars

Publication date:
2015

Document version
Også kaldet Forlagets PDF

Citation for published version (APA):
Petersen, R. M., Caspersen, O. H., Karlsson Nyed, P., Stilling, S., Christensen, I. K., Lynggaard, I., Schoor, I., Santini, A., Østerbye, K. G. D., Pejldrup, S., & Hartman, L. (2015). *Naturpark Amager. Muligheder og indsatser. Katalog*. (1 udg.) Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, Københavns Universitet. IGN Rapport

INSTITUT FOR GEOVIDENSKAB
OG NATURFORVALTNING
KØBENHAVNS UNIVERSITET

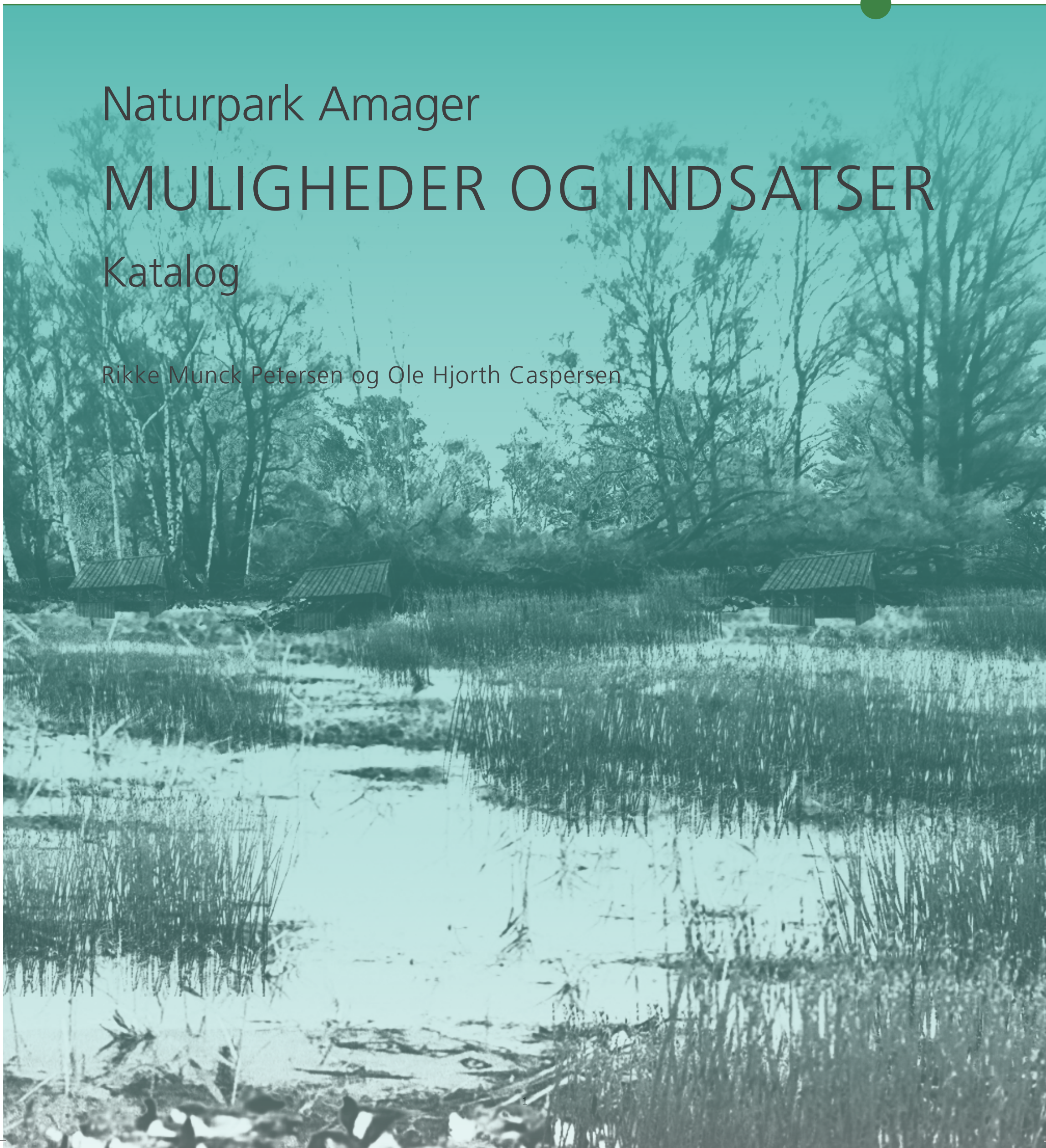

Naturpark Amager

MULIGHEDER OG INDSATSER

Katalog

Rikke Munck Petersen og Ole Hjorth Caspersen

KOLOFON

Titel

Naturpark Amager. Muligheder og Indsatser. Katalog

Forfattere

Rikke Munck Petersen, Ole Hjorth Caspersen, Patrik Karlsson Nyed, Sofie Stilling, Ida Kirkegaard Christensen, Ida Lynggaard, Ida Schoor, Ana Santini, Kirsten Grotum Due Østerbye, Steffen Pejldrup og Lars Hartman

Bedes citeret

Munck Petersen, R., Caspersen, O.H., Nyed, P.K., Stilling, S., Christensen, I.K., Lynggaard, I., Schoor, I., Santini, A., Østerbye, K.G.D., Pejldrup, S. og Hartman, L. (2015): Naturpark Amager. Muligheder og Indsatser. Katalog. IGN Rapport januar 2015, Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, Københavns Universitet, Frederiksberg

Udgiver

Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning
Københavns Universitet
Rolighedsvej 23
DK-1958 Frederiksberg C
Denmark
ign@ign.ku.dk
www.ign.ku.dk

Ansvarshavende redaktør

Gertrud Jørgensen

ISBN

978-87-7903-690-1 (papir)
978-87-7903-691-8 (internet)

Layout/Grafiker

Rikke Munck Petersen, Ida Schnoor, Steffen Plejdrup/Inger Grønkjær Ulrich

Publicering

Rapporten er publiceret på www.ign.ku.dk

Gengivelse er tilladt med tydelig kildeangivelse

Skriftlig tilladelse kræves, hvis man vil bruge instituttets navn og/eller dele af denne rapport i sammenhæng med salg og reklame

INDHOLD

FORORD.....	5
INTRO.....	6
MULIGHEDER OG INDSATSER	7
INTERNATIONALE REFERENCER.....	8
LANDSKABSKARAKTER.....	12
SOCIAL DIMENSION	16
TILGÆNGELIGHED OG REGIONAL KOBLING	18
KOBLINGEN TIL DEN GRØNNE RING	19
REGIONALE KOBLINGER.....	20
NATURPARK AMAGER KANTZONE.....	22
MULIGHEDER OG INDSATSER	24
IAGTTAGELSER	29
INDGREB.....	31
SAMMENBINDENDE TILTAG.....	32
MOTIONSRUTER.....	33
STIER OG OPLEVELSESRUTER.....	35
HOVEDINDGANGE OG FACILITETER	36
FACILITIETSKATALOG	38
NØGLEPROJEKTER	40
SPYDSPIDSPROJEKTER	46
PINSESKOVEN, HOVEDINDGANG	48
INDVINDINGEN OG KONGELUNDEN, HOVEDINDGANGE	52
KALVEBODERNE, HOVEDINDGANG.....	58

FORORD

I januar 2015 blev det samlede område Amager Fælled, Vestamager, Kongelunden og Dragør Sydstrand formelt udpeget til Naturpark Amager. Parallelt med forarbejdet til denne udpegning har Københavns Universitet undersøgt status og udviklingspotentialer og udarbejdet et visionskatalog med mulige konkrete interventioner, der vil kunne styrke parkens oplevelseskvaliteter.

Med sin størrelse og beliggenhed har Naturpark Amager en helt unik mulighed for at blive Københavns nye storby-park. Et sammenhængende naturområde på 3500 ha, der starter mindre end 3 km fra Rådhuspladsen og strækker sig 15 km mod syd, giver grundlag for at udvikle et område, der kan have betydning både regionalt, nationalt og internationalt. Området omkranser Amagers vidstrakte boligområder mod vest og syd og har potentielt et stort opland mod nord og vest. Det rummer en mangfoldighed af natur- og oplevelsestyper. Store dele af området er allerede beskyttet bl.a. under Natura2000.

I dag er parken sine steder vanskelig tilgængelig og der er indre opdelinger mellem områderne. En fuld udnyttelse af natur- og kulturkvaliteterne i parken kræver derfor en yderligere udvikling af området.

Publikationerne Naturpark Amager — Muligheder og indsatser, temarapporter og Naturpark Amager - Muligheder og indsatser, katalog er to sideordnede publikationer, der formidler projektets analyser, konklusioner og forslag.

Undersøgelserne består af en række temaanalyser og et forslagskatalog. I analysedelen er udfordringer og potentialer undersøgt. Parker fra andre storbyer er gennemgået for inspiration, der er gennemført en landskabskarakteranalyse og en tilgængelighedsanalyse. Der er gennemført en undersøgelse af brugerbehov, specielt blandt børn, unge, ældre og socialt udsatte i nærheden, og endelig er der givet en række eksempler på faciliteter til inspiration.

Analyserne peger hver især mod forslag til indsatser og forandringer. Disse er videreudviklet i et strategisk og visionært perspektiv og samlet som konkrete forslag i et katalog. Kataloget er opdelt i kapitler, der opsummerer essensen af temaanalyserne og i ord og billeder viser hvilke fysiske indsatser, der i det fremtidige arbejde kan styrke og understøtte udviklingen af naturparken.

Det er håbet, at de to publikationer tilsammen kan bidrage med information og inspiration som grundlag for den fremtidige udvikling af Naturpark Amager.

København, januar 2015

Gertrud Jørgensen

INTRO

I forbindelse med udvikling af Naturpark Amager har udpegning af muligheder og indsatser i forlængelse af Naturparkstrategi 2013 og Naturparkplan 2015-2020 udgjort grundlaget for Københavns Universitets forprojekt for Naturpark Amager.

Publikationen Naturpark Amager - Muligheder og indsatser, katalog formidler forprojektets konklusioner og forslag.

Kataloget er opdelt i en række afsnit, der opsummerer essensen af de forskellige temaanalyser og viser derefter i ord og billeder hvilke fysiske muligheder og indsatser, der i det fremtidige arbejde, kan styrke og understøtte udviklingen af naturparken.

Muligheder og indsatser

Fokus for arbejdet med forslagene i kataloget har været at afsøge grundlaget for fremtidige indsatser bestående af en række sammenbindende tiltag, nøgleprojekter og spydspidsprojekter. Det er sket gennem en udforskende iterativ design proces, hvor forskellige problemstillinger fra temaanalyserne udsættes for kritiske spørgsmål og undersøgelser, som besvares med forslag i form af scenarier for mulige indsatser og greb.

Målet har været kontekstuel og visuelt at pege på muligheder og perspektiver for planlægning, udvikling og implementering af nye satsninger – aktiviteter som fysiske forandringer.

De forskellige forslag/scenarier griber ind i hinanden, dvs. kobler temaer/emner fra analyserne, er af forskellig størrelse og har varierende tidshorizont. Hvor afsnittet med internationale referencer fremdrager særlige dispositioner af parkerne, deres faciliteter, formidlingsudtryk og strategi, udpeger landskabskarakterafsnittet særlige rumlige som oplevelsesmæssige kvaliteter og på den baggrund forslag, der indgår i grundlaget til fremtidige scenarier. Aktiviteter og fysiske strukturelle forandringer står frem som de særlige omdrejningspunkter for et fremtidigt socialt arbejde i forbindelse med naturparkens udvikling. Den sociale undersøgelse peger, ligesom undersøgelser af tilgængeligheden og regionale og lokale forbindelser på betydningen af adgang til parken fra den omkringliggende by, lokalt på Amager som internt mellem dele af parken.

INTERNATIONALE REFERENCER

Naturparker er et forholdsvis nyt fænomen i Danmark og derfor har forprojekt for Naturpark Amager undersøgt fem forskellige internationale eksempler på grønne områder, som på mange måder kan sammenlignes med de forhold og udfordringer, der gør sig gældende for Naturpark Amager.

Formålet med analysen har således været at samle erfaringer og inspiration til design, udvikling og forvaltning af Naturpark Amager.

De fem grønne områder er:

*Fresh Kills Park i New York, USA
Nationalstadsparken i Stockholm, Sverige
Het Groene Hart, Holland
Nordmarka i Oslo, Norge
Kings Park i Perth, Australien*

Disse fem områder repræsenterer meget forskellige typer grønne områder, der spænder fra en tidligere losseplads over rekreative fjeldområder til byparker i klassisk forstand.

Fælles for alle områderne er dog, at de er tæt forbundne med urbane arealer i nærheden.

Analysen af de fem referenceområder tager udgangspunkt i ni forskellige emner: natur, planlægning, vartegn, faciliteter, stier, organiserede aktiviteter, organisation, uddannelse og forskning samt branding og kommunikation. For hvert af de ni forskellige emner fremhæves tiltag og eksempler på innovative løsninger i de fem internationale områder, som kan anvendes som inspiration til udviklingen af Naturpark Amager.

Kilde: www.freshkillspark.org, 16. juni 2014)

I temarapporten gennemføres en undersøgelse af fem forskellige internationale eksempler på grønne områder, som på mange måder kan sammenlignes med de forhold og udfordringer, der gør sig gældende for Naturpark Amager.

De fem grønne områder er Freshkills Park i New York, USA, Nationalstadsparken i Stockholm, Sverige, Het Groene Hart i Holland, Nordmarka i Oslo, Norge og Kings Park i Perth, Australien. Disse fem områder repræsenterer meget forskellige typer grønne områder, der spænder fra en tidligere losseplads over rekreative fjeldområder til byparker i klassisk forstand. Fælles for alle områderne er dog, at de er tæt forbundne med urbane arealer i nærheden.

Analysen af de fem referenceområder tager udgangspunkt i ni forskellige emner: natur, planlægning, vartegn, faciliteter, stier, organiserede aktiviteter, uddannelse og forskning, branding og kommunikation, og organisation. Udfordringer, løsninger og innovative tiltag fra udvalgte eksempler i de fem internationale områder kan bruges som inspiration til udviklingen af Naturpark Amager.

De fem Naturparker

Fresh Kills Park

Staten Island, New York City, USA 890 ha.

Losseplads lukket ned i 2001, opbygning af parken startet i 2012. Fresh Kills Park kan historisk set sammenlignes med Amager Fælled, der i 1950'erne og 1960'erne blev brugt til deponering af affald. Skrald fra New York blev således deponeret på et bynært marsk-område i 54 år, hvor affaldet til sidst fyldte 45 % af området og ændrede landskabet betydeligt. Selv om parken er relativ ny og skal udvikles over de næste 30 år, er der meget at lære af blandt andet områdets masterplan.

Nationalstadsparken

Stockholm, Sverige 2.700 ha. Nationalbypark fra 1995

Stockholms Nationalstadspark er verdens første nationalpark i en by. Parken har en tæt forbindelse med byens struktur og fungerer som Stockholms grønne finger. Ved at organisere Ulriksdals-Haga, Brunnsviken og Djurgården som en samlet park tilbydes en bred vifte af kultur- og naturoplevelser med mulighed for at følge menneskets århundredlange indflydelse i området.

Het Groene Hart

Holland 180.000 ha. Nationalt landskab siden 2005

Hollands Het Groene Hart er et åbent, centralt beliggende landbrugs- og rekreatiomsområde omgivet af en række af Hollands største byer, der Ringstad mellem Amsterdam, Utrecht og Rotterdam. Het Groene Hart er udnævnt til nationalt landskab og omfatter tre forskellige provinser og 49 kommuner, men det brandes og promoveres som et samlet område.

Nordmarka

Oslo, Norge 43.000 ha.

Navnet Nordmarka er første gang nævnt i 1760. Nordmarka er en del af natur- og rekreatiomsområdet Oslomarka i Norge og er et populært mål for vandreture, rekreation og udflugter. Nordmarkas tætte forbindelse til Oslo gør området til en let tilgængelig hverdagsdestination for byens indbyggere.

Kings Park

Perth, Australien 400 ha. Etableret i 1895

Kings Park er en af de største byparker i Perth. Parken ligger på bakken Mount Eliza, og to tredjedele af den består af beskyttet bushland. Særligt indrettede områder med forskellige temaer er fordelt over hele parken for at tilgodese en bred vifte af brugere.

Anbefalinger

På de følgende sider fremhæves løsninger fra de internationale eksempler til inspiration for Naturpark Amager, jf. temarapporten International analyse.

Naturtyper

Parken består allerede af forskelligartede naturtyper. Bibeholdes disse vil naturparken dels understøtte en række forskellige levesteder for planter og dyr, men de vil ligeledes give de besøgende et helhedsindtryk af parken som varieret og med mange forskellige naturoplevelser. Det er i den videre udvikling af naturparken dog vigtigt at være opmærksom på, hvorvidt dele af naturområderne er sårbare over for rekreativ anvendelse, således at naturen og dens dynamiske processer understøttes også i fremtiden.

Vartegn

Da Naturpark Amager er en ny samlet betegnelse for flere særegne delområder, vil et fælles vartegn for området kunne medvirke til at styrke naturparkens samlede identitet. Dette/ disse vartegn kan både fungere som ikon(er) for området, fx som gennemgående element, fx hovedindgangsbygninger, samt rumme en række faciliteter. På denne måde vil vartegn både have en symbolsk værdi for naturparken, men også en praktisk og håndgribelig værdi, idet parkens besøgende vil forbinde vartegnet med orientering og information om parken.

Faciliteter

Nye faciliteter i Naturpark Amager kan være med til at højne kvaliteten af de besøgendes oplevelse og også medvirke til, at naturparken kan appellere til flere brugergrupper. Nye toiletforhold og overnatningsmuligheder kan gøre området mere attraktivt og give mulighed for længerevarende ophold, som eksempelvis udflugter på flere dage, hvilket kan give besøgende et mere indgående kendskab til naturparken. Facili-

Skihopp anlægget Holmkollen i Nordmarka, Oslo fungerer ikke kun som vartegn for området, men også for byen og dens sunde og rekreative livstil. Kilde: www.nortus.pinger.pl, 2. juli 2014)

teterne kan med deres udformning og materialer være med til at forstærke karakteren af forskellige områder, og de kan desuden fungere som orienteringspunkter i landskabet.

Et TOP informationspunkt i den Hollandske naturpark Det grønne hjerte. Het Groene Hart. Kilde: www.toproutenetwerk.nl, 4. juni 2014. Kilde: www.groenehart.nl, 4. juni 2014)

Organiserede aktiviteter

Nye organiserede aktiviteter i Naturpark Amager kan gøre befolkningen opmærksom på området og dets kvaliteter. Aktiviteterne kan være en del af naturparkens brand og kan give brugere, der ellers ikke ville besøge området, en grund til at komme i parken. Årligt tilbagevendende arrangementer og begivenheder kan være med til at skabe et tilhørsforhold til naturparken og kan blive til traditioner, som vil få de besøgende til at komme igen. Det kan eksempelvis være aktivitetsdage i skolernes efterårsferie, sportsarrangementer som triatlon, maraton og orienteringsløb, eller udflugter og foredrag om vandynamik og klimaforandringer. Den lange kyststrækning giver desuden mulighed for en lang række forskellige vandaktiviteter.

Planlægning

Naturpark Amager udgør nu et større sammenhængende naturområde, men planlægningen af parken kan designes, således at de enkelte områders identitet bevares, og så aktiviteterne i parken tilpasses områdernes egenskaber. Ved planlægningen skal der værnes om naturen, sådan at mere intensive aktiviteter placeres, hvor de ikke gør skade på denne, men samtidig skal der være let adgang til aktiviteterne fra byen, gerne med offentlig transport. Interessespekter ude i området kan medvirke til at trække de besøgende længere ind i parken. Desuden kan potentialet i den lange kyststrækning i højere grad udnyttes, hvis der skabes bedre forbindelser både til den resterende del af parken og til omkringliggende byområder, herunder Hvidovre, Valby og Sydhavn.

Undervisning og forskning

Naturpark Amager er oplagt til brug i forbindelse med undervisning, da det store grønne område ligger i tæt tilknytning til byen med mange børneinstitutioner i nærheden. Her kan børnene let komme ud og i praksis lære om naturen. Den nye skolereforms lange skoledage kan være en oplagt mulighed for at tilrettelægge heldagsforløb for skoleelever i naturparken. Naturparkens store grønne arealer tæt på byen kan ligeledes gøre området interessant i forbindelse med forskning, eksempelvis i stigende vandstande og klimatilpasning.

Branding og kommunikation

Et stærkt brand kan markere Naturpark Amager i befolkningens bevidsthed og skabe genkendelighed omkring de værdier, naturparken repræsenterer. Brandet kan for eksempel bygge på Naturpark Amager som et smukt og fredfyldt naturområde i kontrast til livet i byen, eller vand og indvinding som dynamisk natur- og kulturhistorisk vilkår. Naturparken mangler desuden en fælles platform til kommunikation med omverdenen. En samlet hjemmeside med detaljerede oplysninger om parken vil gøre information let tilgængelig og mere overskuelig for brugerne af parken.

Stier

Et nyt og mere differentieret stisystem i Naturpark Amager vil kunne forstærke oplevelsen af området. De lange lige asfalterede stier benyttes i høj grad af motionscyklister, men appellerer ikke til gående. Med udgangspunkt i forskellige natur- og kulturtyper, aktiviteter og destinationer som udkigsposter og historiske elementer, kan der skabes nye stier med forskellige temaer og oplevelser, fx. militærhistorie, indvinding, naturpleje eller områdets fugleliv. Findes de samme typer stier med samme afmærkninger i alle områder, kan stinettet ligeledes benyttes til at skabe sammenhæng imellem de forskellige dele af naturparken, både fysisk men også identitetsmæssigt.

Eksempel på stiafmærkning fra en spansk naturpark. De specielt designede skilte giver stien en fælles og letgenkendelig identitet.
Kilde: www.pinterest.com

Friluftslaboratorium

Der er et ønske om at udvikle Naturpark Amager til et fri-luftslaboratorie på bæredygtigt grundlag. Kings Park i Perth er også udviklet i denne retning, og her tilbydes et bredt spektrum af undervisnings- og forskningsaktiviteter.

Et centralt område i Kings Park i undervisningssammenhæng er Rio Tinto Naturescape, der er et specielt indrettet seks hektar stort 'lærings- og opdagelsesområde' for børn i bushlandet. Det er et alternativt bud på leg, undervisning og læring i naturen, der er designet med det formål at lære børnene i byen om naturen, og samtidig bevare så meget af bushlandets oprindelige egenskaber som muligt.

Uddannelsescenter Naturescape i King Park. Kilde: http://www.buggybuddys.com.au/magazine/read/rio-tinto-naturescape-kings-park_186.html

Rio Tinto Naturescape er gratis at besøge, åbent seks dage om ugen og tilgængeligt for både kørestole og barnevogne. Alle børn er velkomne sammen med en voksen, men området er primært målrettet børn på 5-12 år. I Rio Tinto Naturescape ligger undervisningscenteret Kings Park Education Centre, der tilbyder specielt designede forløb for børnehaver, folkeskoler, ungdomsuddannelser og videregående uddannelser, arrangeret med hjælp fra frivillige.

Naturcentret i Naturpark Amager har lignende funktioner, men læringsfunktioner kunne udvikles til også være målrettet studerende og samarbejde med de omkringliggende uddannelsesinstitutioner. Ligeledes kunne temaerne udvides evt. i relation til et center mere ang. indvinding og den militær historie.

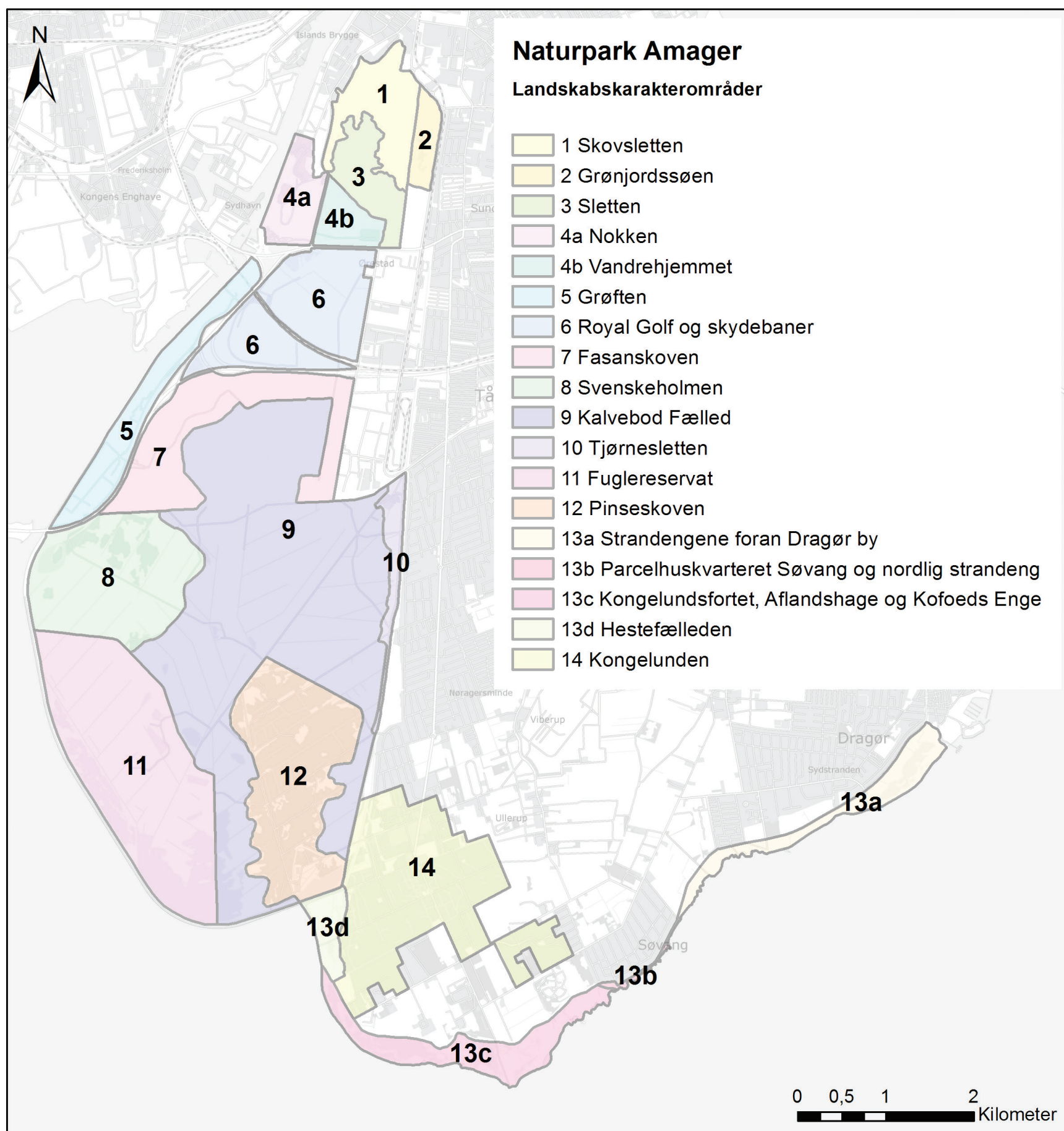
LANDSKABSKARAKTER

Naturpark Amager er en sammenlægning af flere hidtil mere eller mindre selv-stændige naturområder, hvorfor en overordnet plan for området vil kunne medvirke til at skabe et samlet helhedsudtryk i naturparken. Til at tilvejebringe denne oversigt anvendes en metode til beskrivelse af landskabets karakter.

Landskabskaraktermetoden er et analyseredskab til at kortlægge landskabers specifikke karakteristika og til at vurdere deres kvaliteter, udviklingstendenser og sårbarhed. Desuden vurderes det, hvordan landskabsinteresserne kan tilgodeses gennem planlægning og forvaltning.

Landskabskarakteren omfatter det særlige samspil mellem et områdes naturgrundlag og kulturhistorisk betingende arealanvendelse og de særlige rumlige og visuelle forhold, der kender tegner området og adskiller det fra de omkringliggende områder. Dernæst er de oplevelsesmæssige potentialer (rumlig og kropslig indvirkning) ved de rumlige og visuelle forhold undersøgt. Metoden er karakteriseret ved, at den beskriver hele landskabet og ikke kun særligt værdifulde dele af det.

En kortlægning fra landskabskarakter består af en række analyser, der foregår hhv. ved skrivebordet og i felten: en naturgeografisk analyse, en kulturgeografisk analyse samt en rumlig/visuel analyse. I tillæg er det oplevelsesmæssige potentiale (rumlig og kropslig indvirkning) beskrevet. Den viden, der opsamles i forbindelse med analyserne, danner baggrund for en inddeling af landskabet i landskabskarakterområder, hvortil der knyttes en landskabskarakterbeskrivelse. I Naturpark Amager er der udpeget 14 karakterområder. Område 3 og 4 er underopdelt, danmaturgrundlaget er ens, men karakteren forskellig. Områderne er beskrevet i temarapport 2.

Landskabskarakterer

Landskabskarakterbeskrivelsen af det enkelte område fastslår områdets specifikke landskabskarakter, de karaktergivende elementer og deres samspil. I dette indgår de visuelle oplevelsesmuligheder, samt landskabets tilstand og sårbarhed samt de udviklingstendenser, som har betydning for landskabskarakteren.

Amager Fælled som del af naturparken

På baggrund af landskabsanalysen er det klart, at Amager Fælled på sigt kan komme til at udgøre en meget betydningsfuld del af den nye Naturpark Amager. Men det er i denne forbindelse nyt at opfatte Amager Fælled som et element i Naturpark Amager, hvilket bør få betydning for udviklingen af den nye pleje- og udviklingsplan for området. Amager Fælled er i øjeblikket den del af naturparken, som har det største behov for naturpleje, og der er samtidig et markant behov for yderligere rekreativ udvikling, som kan imødekomme Naturpark Amagers målsætning.

Amager Fælleds bynære beliggenhed giver mulighed for udvikling af specielle aktiviteter, der er rettet mod de nærliggende byområder og sociale institutioner.

Kalvebod Fælled

Kalvebod Fælled byder på en række unikke oplevelser for Storkøbenhavns befolkning. Den store græslette med græssende kreaturer og heste fremhæves af mange besøgende som særligt værdifuld.

Kalvebod Fælled giver mulighed for at færdes i naturen, der fremstår uberørt ganske tæt på tætte byområder.

Kalvebod Fælleds mange kvaliteter er åbenbare. Men den gennemførte landskabskarakteranalyse viser, at der er forsat behov for forbedringer på en række punkter. Især mangler der faciliteter, som vil kunne øge den rekreative oplevelse ved at færdes i området.

Dragør Sydstrand

Kombinationen af de udstrakte strandenge og det meget lave vand, som nogle steder når flere hundrede meter ud fra kysten, er enestående, og der findes ikke andre lignende kyststrækninger i Storkøbenhavn. Samtidig bevirker kombinationen af den gamle lodshavn, fiskerlejet i Dragør og de ældre militære anlæg langs kysten, at der også findes et meget interessant og bevaringsværdigt kulturmiljø i denne del af Naturpark Amager.

Forslag til videre udvikling

I denne del af naturparken er der specielt behov for naturpleje af strandengene for at hindre tilgroning.

Stier og opholdsmuligheder

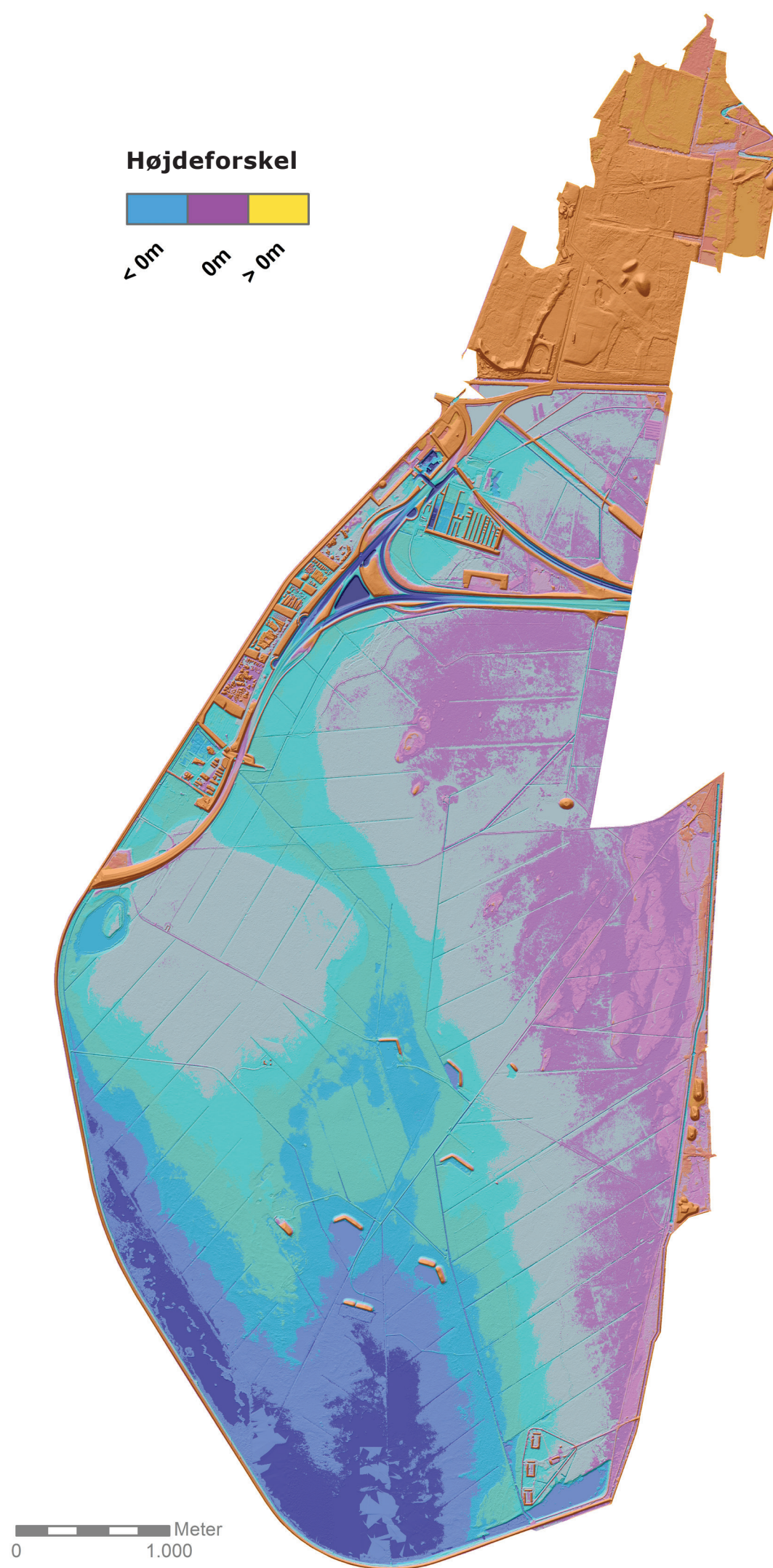
Der er et godt og sammenhængende stisystem langs kysten, men i forbindelse med etableringen af Naturpark Amager kan man forvente flere besøgende. Der er derfor behov for en nytænkning af stiforbindelserne langs kysten med henblik på at forbedre de rekreative kvaliteter.

Det er muligt at cykle på forskellige stier på et stykke af den kyststrækning, men der er også steder, hvor de cyklende er nødt til at følge den større vej, der løber langs kysten. Den rekreative oplevelse vil blive styrket, hvis det bliver muligt at følge kysten langs nogle af de mindre stier på større afstand fra den befærdede vej. Området ville også vinde ved at opholds- og bademulighederne langs kyststrækningen blev forbedret, idet der findes ikke mange bænke, borde og offentlige badebroer langs kysten.

De udstrakte strandenge og det meget lave vand, nogle steder flere hundrede meter ud fra kysten, er enestående for Dragør Sydstrand.

En stor del af Naturpark Amager udgøres af et inddæmmet område. De grå og blå farver viser områder under havets overflade, og som holdes tørre ved at vand pumpes bort fra arealet. Den lyselilla farve indikerer den oprindelige kystlinje. De gule vinkler midt på Kalvebod Fælled er nogle kunstige skydehøje, som oprindeligt blev anvendt som mål i forbindelse med militærets aktiviteter i området.

SOCIAL DIMENSION

Naturparken og de kvaliteter den rummer, har også en social dimension.

Derfor er der foretaget en analyse, der skaber et overblik over hvordan naturparken i øjeblikket opfattes af en række forskellige sociale institutioner i nærområdet. Dette skyldes blandt andet et ønske om at vide mere om, hvordan institutionerne i området anvender naturparken, og hvilke ønsker de måtte have til den fremtidige anvendelse.

I forbindelse med projektet er det blevet undersøgt, hvordan en række forskellige institutioner anvender Naturpark Amager, og hvilke ønsker de har til naturparken i fremtiden. Undersøgelsen omfatter 75 børne- og ungdomsinstitutioner og 13 plejehjem. Disse findes i kommunerne Dragør, Tårnby, København og Hvidovre.

I november 2014 er der udsendt spørgeskemaer til institutioner på ældre- samt børne- og ungeområdet beliggende i Tårnby, Dragør og Hvidovre Kommuner, samt dele af Københavns Kommune (områderne Sundbyøster, Sundbyvester, Vestamager, Christianshavn og Indre by).

Spørgeskemaerne fokuserede på disse institutioners nuværende og fremtidige brug af den nye Naturpark Amager. Derudover er en række specielle institutioner og repræsentanter for en række almennyttige boligforeninger blevet kontaktet, idet det undersøges, hvorvidt Naturpark Amager kan udvikles så der sker en positiv interaktion mellem Naturparken og disse institutioner og boligområder. På den måde undersøges muligheden for at udvikle naturparken, så den kan tilbyde brugere et grønt frirum, der kan være med til at højne livskvalitet og styrke områderne fremadrettet.

Området nord for naturcenter Amager tilbyder et grønt frirum, som er populært både blandt børn og voksne

På baggrund af undersøgelserne og de indhentede besvarelser af spørgeskemaerne kan der både opstilles en række barrierer for anvendelsen og nogle anbefalinger.

Resultater fra spørgeskemaundersøgelsen

Forhold som virker hæmmende på anvendelsen af parken

Selvom naturparken ligger tæt storbyen nævnes transporttid og trafikal opkobling gentagne gange som årsag til, at en række institutioner vælger ikke at bruge naturparken. Flere nævner, at det er vanskeligt at komme på tværs af Amager og det er også forbundet med et spørgsmål om tilstrækkelig sikkerhed, især når det drejer sig om unge på cykel.

Der mangler faciliteter ved mange indgange, faciliteter som vil kunne øge parkens synlighed overfor det nærliggende bymiljø. Anvendelse af nye hovedindgange med faciliteter vil kunne nedbringe transporttiden for flere institutioner og derved øge antallet af brugere.

Behov for bedre og målrettet information.

En del kender ikke til naturparken, og besvarelserne viser, at en forholdsvis stor del af de adspurgte netop ikke anvender naturparken på grund af manglende viden.

Forstærket identitet som attraktivt besøgssted

Naturskolerne og cafeen spiller en stor rolle for både børn og ældre og bør fastholdes og videreudvikles. De forskellige aldersgrupper har dog også forskellige behov hvilket genfindes i anbefalingerne.

Forhold som kan fremme anvendelsen af naturparken

Der fremsættes flere ønsker til nye faciliteter, men også til nye steder, som kan medvirke til at give parken en forstærket identitet som attraktivt besøgssted. Naturskolerne og cafeen spiller en stor rolle for både børn og ældre og bør fastholdes og videreudvikles. De forskellige aldersgrupper har dog også forskellige behov hvilket genfindes i anbefalingerne.

Let tilgængelighed nævnes gang på gang som en årsag til hvorfor et grønt område benyttes. Derfor må naturparken byde på oplevelser, som er mere ekstraordinære i forhold til normale grønne områder, såfremt at der skal tiltrækkes flere brugere.

Generelle forbedringer

- Udvælgelse af andre hovedindgange og udvikling af faciliteter ved disse
- Etablering af toiletter og opholdssteder, hvor man kommer i ly ved dårligt vejr
- At intensivere de rekreative muligheder langs kanten af naturparken

Forbedringer for ældre brugere

- Handicap toiletter
- Handicap venlige stier (egnede for rullestole)
- Flere steder med bænke og borde
- Udvikling af steder hvor der er ro og plads til fordybelse
- Mulighed for at blive afhentet ved institutionen via en "naturbus"
- Organisering af transport i naturparken (hestekørsel, rickshaws)
- Udvikling af specielle tilbud målrettet ældre, fx bedre adgang til vand

Forbedringer for børn og unge

- Etablering af steder og faciliteter for vuggestuebørn
- Udvikling af flere tematiske stier
- Udvikling af specielle steder målrettet skolernes udelæring, fx vandet i landskabet
- Bedre muligheder for specielle aktiviteter fx rollespil, mountainbike cykling, udeundervisning m.m.
- Etablering af lignende faciliteter ved andre hovedindgange.

Anbefalinger for socialt udsatte boligområder og institutioner

- Det foreslås at der etableres et samarbejde mellem Aktivitetscenter Sundholm, og Københavns Kommunes ordning for Naturaktivister samt Amager Skovhjælpere omkring naturpleje på Amager Fælled.
- Udvikling af rekreative faciliteter og uformelle udeopholdsrum langs kanten af Amager boulevard
- Udvikling af natur- og kultursociale tilbud med afsæt i den boligsociale helhedsplan for Urbanplanen i et samarbejde mellem Partnerskabet, Københavns Kommune og Naturstyrelsen.
- Udvikling af nærrekreative faciliteter ved Kongelunden i forbindelse med asylcenteret, rettet mod vand, indvinding og klimatilpasning.

Kanten mellem by og naturområde rummer store muligheder for en rekreativ udvikling som også kan have en social funktion.

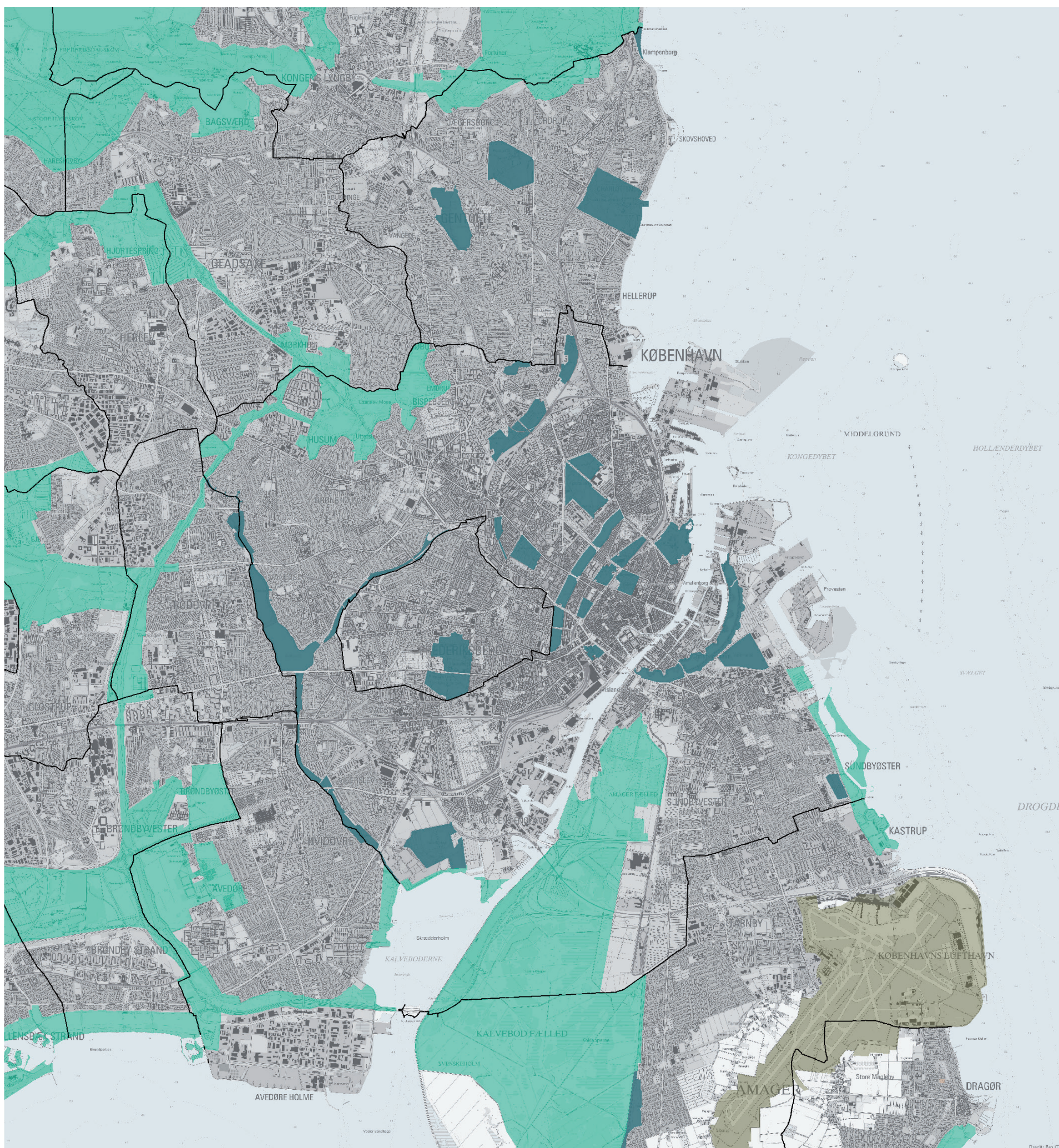
TILGÆNGELIGHED OG REGIONAL KOBLING

Naturpark Amager forekommer, på trods af områdets centrale beliggenhed i tæt befolket område med op til 120 forskellige indgange, visse steder forholdsvis vanskeligt tilgængelig i det københavnske udbud af rekreative områder. Der er derfor set nærmere på Naturpark Amagers kantzone.

Der er ligeledes set nærmere på parken i et regionalt perspektiv, og på hvor og hvordan naturparken fremtidigt kan kobles til den grønne ring, som udgøres af Vestvolden, så de rekreative som naturmæssige koblinger styrkes til gavn for både frilufts- som dyre- og planteliv.

KOBLINGEN TIL DEN GRØNNE RING

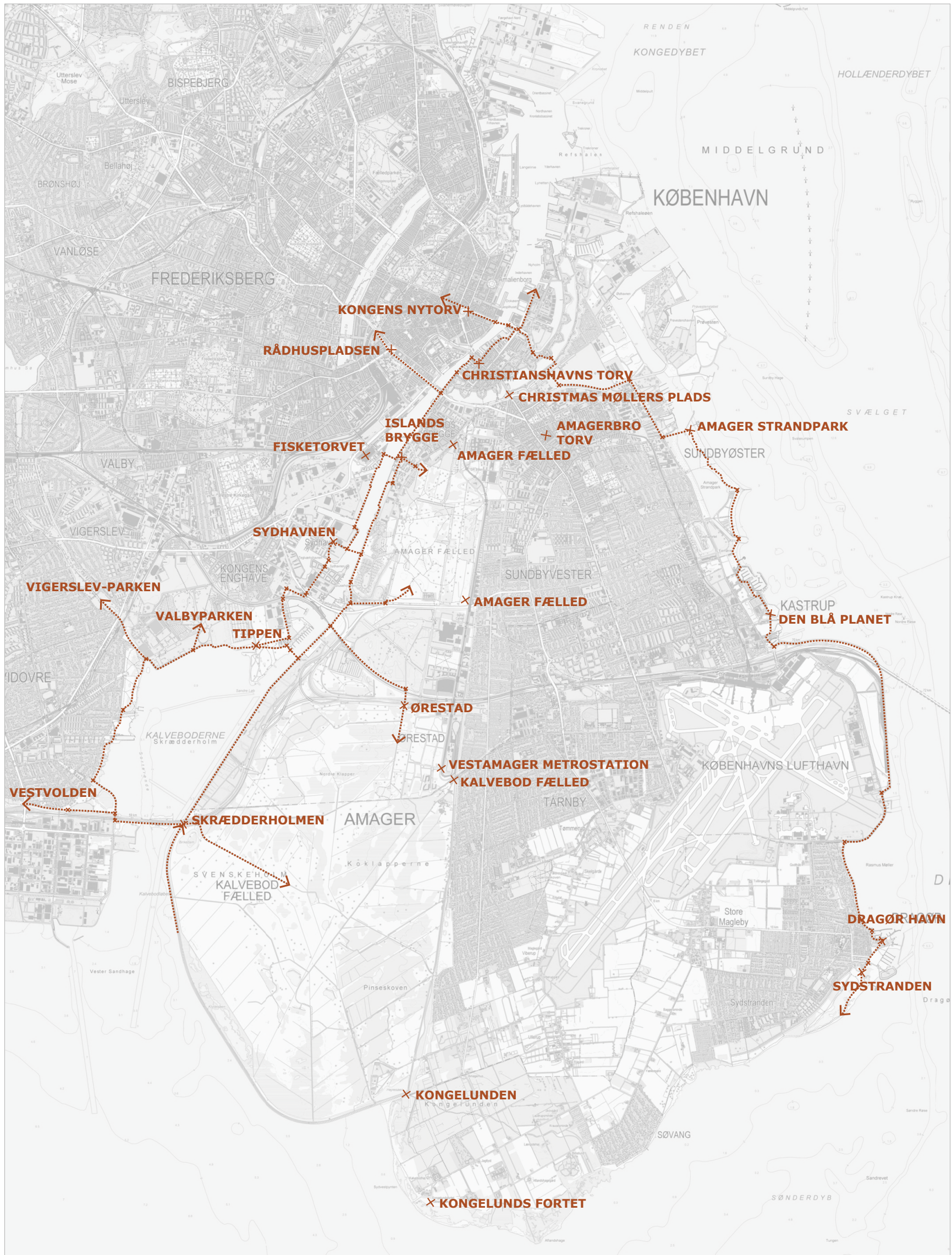
De eksisterende grønne kiler udspringer fra den indre del af hovedstadsområdet, hvor Vestvolden, som udgør en grøn ring, er særlig karakteristisk. Den fremtidige Naturpark Amager står frem som absolut det største sammenhængende grønne område i hovedstaden, men med svage koblinger til de større grønne strukturer.

REGIONALE KOBLINGER

Undersøgelse af regionale koblinger tager udgangspunkt i den nyeste udgave af Fingerplanen fra 2013. Her undersøges koblingen til Vestvolden og Københavns grønne ring, Hvidovre, Valby og Sydhavnen,

samt andre mulige forbindelser til fx Christianshavns Vold, Indre by og Amager Strandpark.

Fremtidige overgange i Københavns Havn.

De eksisterende overgange over Københavns Havn er i dag begrænsede. Sjællandsbroen og Amagermotorvejen via Skrædderholmen er en tungt trafikeret indfaldsvej. Knippelsbro og Langebro er to centrale indfaldsveje for bil- og cykeltrafikken, mens Bryggebroen udelukkende er for cykler og gående. Havnen er dernæst forsynet med en havnebus.

Forslag til nye fysiske koblinger indebærer etablering af to broer i syd, i koblingen mellem Vestvolden, Sydhavnen og Naturpark Amager. Dette er foreslået, da følelsen af at være i et sammenhængende grønt areal vil være stærkere, hvis forløbet ikke brydes. Alternativt kan man indsætte havnebusruter mellem Vestvolden og naturparken, samt Sydhavnen og naturparken. (herfra er lavet 4 korrektioner, se evt. print med rettelser)

Nye forbindelser mellem københavns grønne områder.

Mod nord er der foreslået en kobling langs Islands Brygge til Christianshavns volde og derfra videre over Holmen og Indershavnsbroen til nogle af indre bys centrale grønne arealer (Kongens Have, Botanisk Have, Søerne, Kastellet m.fl.)

Fra Kastellet forslås der igen at krydse havnen (evt. ved havnebusruter) for at komme til den nordligste del af Christianshavns volde. Herfra forbindes til Kløvermarken og videre langs Amager Strandpark til Lufthavnen og videre mod Dragør.

Fra strandparken er markeret to tværgående koblinger. Disse forbindelser inddrager Københavns Kommunes foreslåede grønne cykelstier. Den sydligste af koblingerne er ligeledes indtænkt i den samlede skybrudsplan for København.

NATURPARK AMAGER KANTZONE

I temarapporten undersøges Naturpark Amagers kantzone nærmere, specielt med henblik på placering og synlighed af eksisterende indgange, fysiske barrierer mellem bykvarterne og naturparkens område, samt lokalplanlægning for de tilstødende områder. Undersøgelsen er nærmere beskrevet i temarapporten Kapitel 4. Herunder referer forslagene til kortet på modstående side.

Anbefalinger til indgange med øget prioritet

1. Øget prioritet bør gives til indgangen ved krydset mellem Axel Hedies Gade og Artillerivej, som ligger i umiddelbar forlængelse af Bryggebroen.
2. Et sammenhængende sti/cykelstiforløb kan etableres fra Bryggebroen langs kysten fra Thorvald Borgs Gade til Nokken Strandvej og videre ned mod Sjællandsbroen og slusen.
3. En større indgang kan etableres i forlængelse af en evt. fremtidig Teglholsbro, og ind mellem Hf. Nokken og Hf. Sønderbro.
4. Tydeligt markeret stiforløb over volden syd for Hf. Sønderbro samt tværgående "sive-stier" på tværs af Hf. Sønderbro.
5. Øget prioritet kan gives til indgangen ved Metrostation DR Byen og Grønjordsvej.
6. Indgangen ved Metrostation Sundby bue flyttes, så den ligger umiddelbart ud for metrostationen, og cykel/gangsti skal etableres gennem haveforeningerne fra Englandsvej.
7. Cykelforbindelsen fra Artillerivej til Selinevej og videre langs Selinevej bør styrkes.
8. Ved overgangen Sjællandsbroen, Vejlands Allé, jernbanen og cykelstien fra Islands Brygge forbindes mange infrastrukturer med Naturparken og dermed er der mange mulige besøgende. Området trænger dog til en strukturer og måske mulighed for at gøre holdt i form af en parkeringsplads.
9. Indgangen til Naturparken via Selinevej trænger til bedre skiltning, en reel cykelsti og i det hele taget øget fokus.
10. Forbindelsen Selinevej-Kanonvej skulle forbedres fra trådt sti til reel cykelsti, hvor vejforbindelsen til Kalvebod Fælled forbedres.
11. Bedre markeringer af eksisterende indgange ved Kanonvej og over Øresundsmotorvejen. Forbedrede overgange over diget med mulighed for et trække en cykel over.
12. En afkørsel fra motorvejen og en tilhørende parkeringsplads vil kunne forbedre adgangsforholdene fra Hvidovres iden væsentligt. I følge fredningskendelsen er det det i det fredede delområde 3 muligt at etablere opholdsarealer og øvrige publikumsfaciliteter som er nødvendige for områdets rekreative anvendelse. (Overfredningsnævnets kendelse §11).
13. Mere tydelig markering af indgang ved Sortrendebroen. Her kunne også anlægges et stop for en specialudgave af havnerundfarten som i weekender kunne have et stop her. Dette er muligt såfremt båden ikke overstiger 3 meter i højden. Dette ville skabe en unik mulighed for at øge antallet af besøgende, specielt hvis det bliver muligt at medtage cykler.
14. Øget prioritering af indgangen ved Metrostation Vestamager samt forbedret indikation af naturparkens tilstedeværelse ved at trække beplantning hen mod metroen. Færre barrierer mellem Ørestad og naturparken i form af hegn og grøfter, forbedret stisystem fra denne indgang mod bl.a. Pinseskoven.
15. Øget fokus på indgangen ved Ugandavej med udvidelse af eksisterende parkeringsareal.
16. Flere indgange og broer over kanalen ved Kanalvej. Den over 1 km lange strækning mellem Ryumgårdsvej og Ugandavej er uden mulighed for at krydse kanalen til naturparken. En indgang ved Nubiensvej og ved Alkmaars Allé ville være direkte forbundet med Kongelundsvej og ville afhjælpe den dårlige forbindelse mellem naturparken og Kongelundsparken. Ved Alkmaars Allé kunne eksisterende grussti omlægges, sådan at den ligger i direkte forlængelse af villavejen og en kommende bro.
17. Forbedret forbindelse fra mødet mellem Kongelundvej og Skovvej til krydset, hvor Fasanstien møder diget, Kanalvej, Kongelunden og Sydstranden. Her kunne også anlægges et stop med havnebussen. Herfra skulle stiforbindelserne til Sydpynten forbedres og der kunne med fordel etableres faciliteter til ophold og parkering.
18. Oplevelsen af Kongelunden er relativt vag, når man følger vejforløbet Kongelundsvej-Skovvej, men føles anderledes sammenhængende og grøn langs Fasanstien. Stien hænger sammen med Skovvej i området ved en eksisterende parkeringsplads, men gør ikke meget væsen af sig. Indgangene skal markeres tydeligere, og der skal være faciliteter som toiletter.
19. Sydpynten benyttes flittigt af kitesurfere og er et spektakulært sted med gode parkeringsforhold. Området skal faciliteres bedre for surfere, og forbindelserne til Kalvebod Fælled, Sydstranden og fortet skal forbedres væsentligt.
20. Indgangen til Fasanstien fra Fælledvej ved Sølund skal markeres tydeligere i begge retninger. Naturkarakterene langs stien kan markeres tydeligere, og der kan etableres "sive-stier" fra Fasanstien og ud i beboelsesområderne. Sti-forløbet bør hænge sammen på hele strækningen (dvs. forbedres ved Kalvebodvej), og det bør have en belægning, som gør det muligt at køre på cykel fra Dragør (Måske endda Amager Strandpark) til Islands Brygge på kanten af naturparken.
21. Indgangen fra Dragør havn og by fremstår vag. Mødet med Naturparken kunne forstærkes ved at trække parken længere nordpå. Strandengsbeplantning kunne etableres på de eksisterende plænearealer med et tilhørende stiforløb. Ligeledes kunne man forbedre udsynet til Naturparken ved at moderere beplantningen omkring gåsefarmen.
22. Skiltning og stiforbindelser skal gøres tydeligere i området, hvor Søndre Strandvej drejer ind i landet samt ved villakvarteret Søvang.
23. Øget fokus kunne fremhæve landskabelige kvaliteter ved eksisterende fortanlæg og kanaludløb. Området er tæt befolket i sommerhalvåret pga. haveforening og camping.

Numrene på figuren refererer til anbefalinger for indgange med øget prioritet på modstående side.

MULIGHEDER OG INDSATSER

Natur-kulturohistorisk indsats

Miljøministeriet har opsat et mål for Naturparken om at udvikle den til et friluftslaboratorie.

Værdien af et friluftslaboratorie kan vokse med øget fokus på en natur-kulturohistorisk indsats, hvor vandet i landskabet (oversvømmede arealer, diger, grøfter, beplantninger), ligesom fx sten fra forrige istid, rester af militæranlæg og dyr- og naturpleje, kan præge og udvide særlige karakterer og oplevelser.

Forprojektet peger derfor på følgende vigtige punkter for den kommende udvikling:

- *Autenticitet (naturens udvikling)*
- *Kulturohistorien*
  - *Inddæmningen*
  - *Den militære anvendelse*
  - *Vandet i landskabet*
- *Tilgængeligheden*

Vand som særlig identitet og vilkår

Vand er et helt grundlæggende element i Danmark, da store dele af landet ligger tæt på kote 0. Ikke mindst for Amager og Naturpark Amager er vand som udfordring og karakter central, da store dele er indvundet havbund og vandet til stadighed er yderst nærværende. Nye tiltag i Naturparken, der orienterer sig omkring og styrker vandets kulturhistoriske betydning, herunder den konstante dynamik området er karakteriseret af, har et potentiale som fundamentet for et friluftslaboratorium, der vil kunne tiltrække opmærksomhed og besøgende til.

Kulturformidling gennem landskabsbearbejdninger

Vandets dynamik er et vigtigt redskab til at styrke og formidle det aktuelle indvundne kulturlandskab, dets oplevelsesværdi og identitet.

De historiske holme ved Nordre Klapper og Svenskeholmen (se landskabskarakterområdeområde 8 og 9 i temarapport) kan via aktive landskabsbearbejdninger og drift indfri en sådan formidling. Ved fx. Svenskeholm viser vegetationen i form af træer og krat, hvor der er mere tørre områder. Området fungerer allerede som orienteringspunkt i samspil med Fasanskoven, da trægrupperne bryder Kalvebod Fælleds enorme rum, som er vanskeligt at orientere sig i. Leds mere vand til området og landskabet aktivt formes med mindre holme, diger og delvis blokering af eksisterende kanaler og grøfter vil det synliggøre holme og forholdet mellem vand, land og vegetation. Derved får parkens besøgende samtidig mulighed for at færdes i et særegent landskabeligt område. Grebet uddybes under spydspidsprojekt Hovedindgang Kalveboderne.

Natur- og kulturformidling gennem landskabelige bearbejdninger ved Svenskeholm.

Iagttagelse af udfordringer og potentialer

Udfordringer og potentialer er udpeget på baggrund af iagttagelser og registreringer i parkens område og i samspil med analyse af områdets landskabskarakterer, kantzone og regionale koblinger, Jf. Naturpark Amager. Muligheder og indsatser. Temarapporter.

Iagttagelseskortet viser udpegning af eksisterende forhold, der er særligt problematiske og/eller indeholder udviklede potentialer.

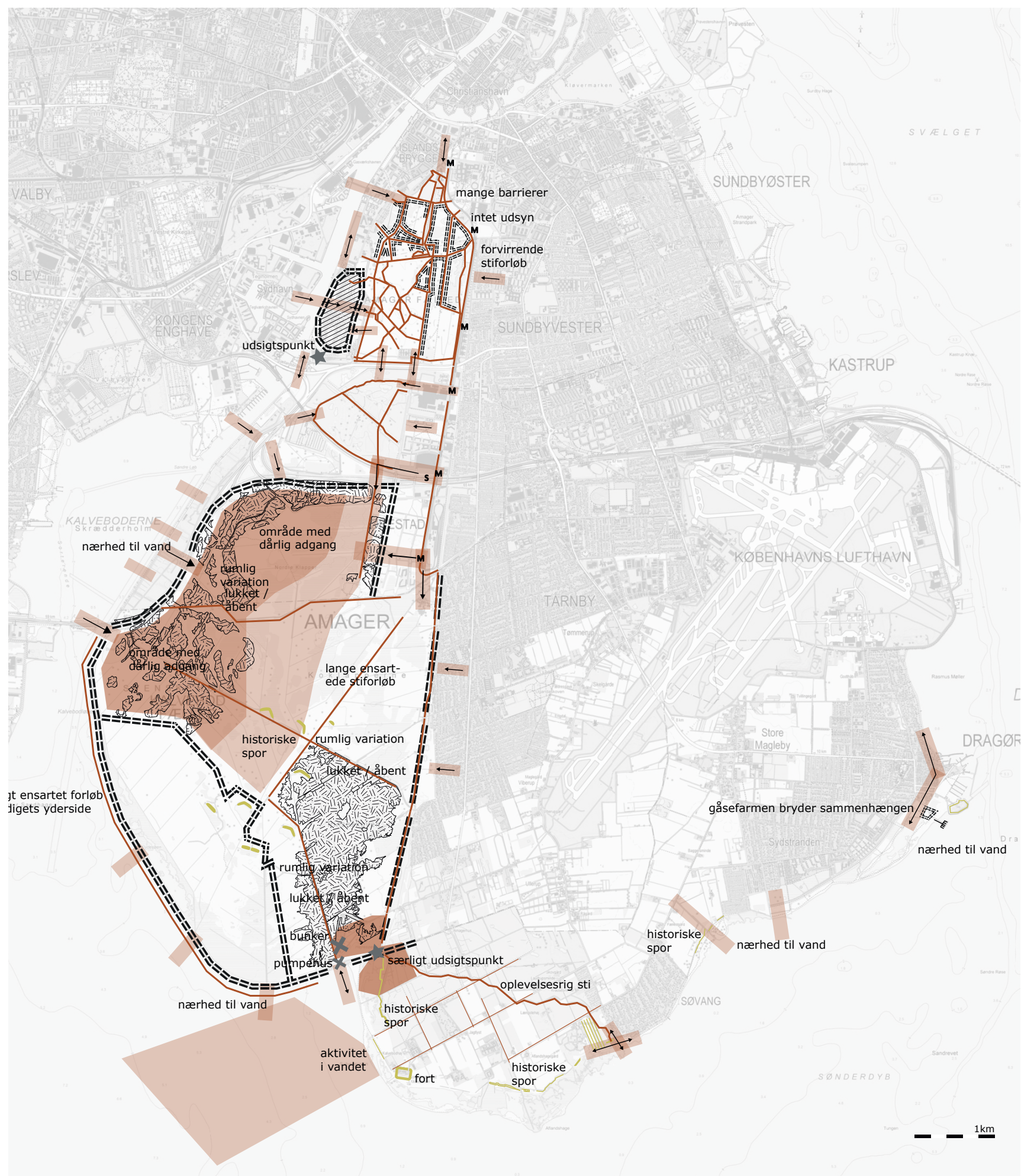
Kortet fremtegner de fremherskende stiforløb; som er lige og meget lange på Kalvebod Fælled og i Kongelunden, mens de fremstår mere labyrintiske på Amager Fælled. Ligeledes fremtegner det barrierer i form af jorddiger, hegn og beplantninger primært på henholdsvis Kalvebod og Amager Fælleder, og dårlige forbindelser mellem park og omgivelser både i vand-parkzonen og i park-byzonen, henunder manglende hierarki og prioritering af en række udvalgte hovedindgange.

Områder med uudnyttet potentiale – det gælder potentialet i forbindelse med ovennævnte vand og byzone, som det nordvestlige område med tidligere holme på Kalvebod Fælled og det sydlige punkt, hvor Kongelunden og Kalvebod Fælled møder hinanden. Sidstnævnte som udsigtspunkt over uendeligt vandlandskab med byen i ryggen, har stort potentiale med landindvinding og militæranlæg med eksisterende bygninger som tydelige kulturhistoriske spor.

Alt er relateret til vand, som er en kvalitet og identitet ved naturparken. Vandet er et samlende element, jf. terrænkort side 15, der i samspil med de øvrige interesser i flora og fauna, kan styrke Naturparken ud fra egne iboende kvaliteter.

IAGTTAGELSER

- Fremherskende stilorløb
- barrierer
- dårlig forbindelse
- område/forbindelse med uudviklet potentiale
- historiske spor
- udsigtspunkt
- eksist. bygninger med kulturhistorisk potentiale

Indgreb

Strategi til Indfrielse af potentialer og løsning af iagttagne udfordringer

Med baggrund i iagttagelserne af udfordringer er mulige greb afsøgt i samspil med forslag til udvikling i landskabskarakteranalysens områdebeskrivelser. Den strategiske skitse viser hvordan de iagttagede udfordringer kan løses og potentialer indfries. Fokus for afsøgningen og forslagene er identitet og stedspecificitet, så naturparken udvikles ud fra egne og stedbundne kvaliteter. Der er forslået en tre deling af indsatserne i form af spydspidsprojekter, nøgleprojekter og sammenbindende tiltag.

Sammenbindende tiltag

1. Motionscykelstier og stier- og oplevelsesruter
2. Hovedindgange, faciliteter og formidling

Nøgleprojekter

1. Rekreative anlæg på ydersiden af havdiget i forbindelse med de tre fugleskjul for mennesker der vil ud på ydersiden og bade, fiske, grille og overnatte
2. Adgang langs kysten. Parkens lange varierede kystlinje rummer store særegne kvaliteter for naturparken
3. Adgange Amager byområder. Den østlige kantzone langs Ørestaden, Tårnbys villa områder og Amager Fælles både østlige som vestlige kant mod havnen har brug for tydelige indgange og program.
4. Observatorie(r) på Kalvebod Fælled ved skydehøjen Enghøj med Pinseskoven eller bevoksede holme(Svenskeholm) som ryg for observatorie(rne).

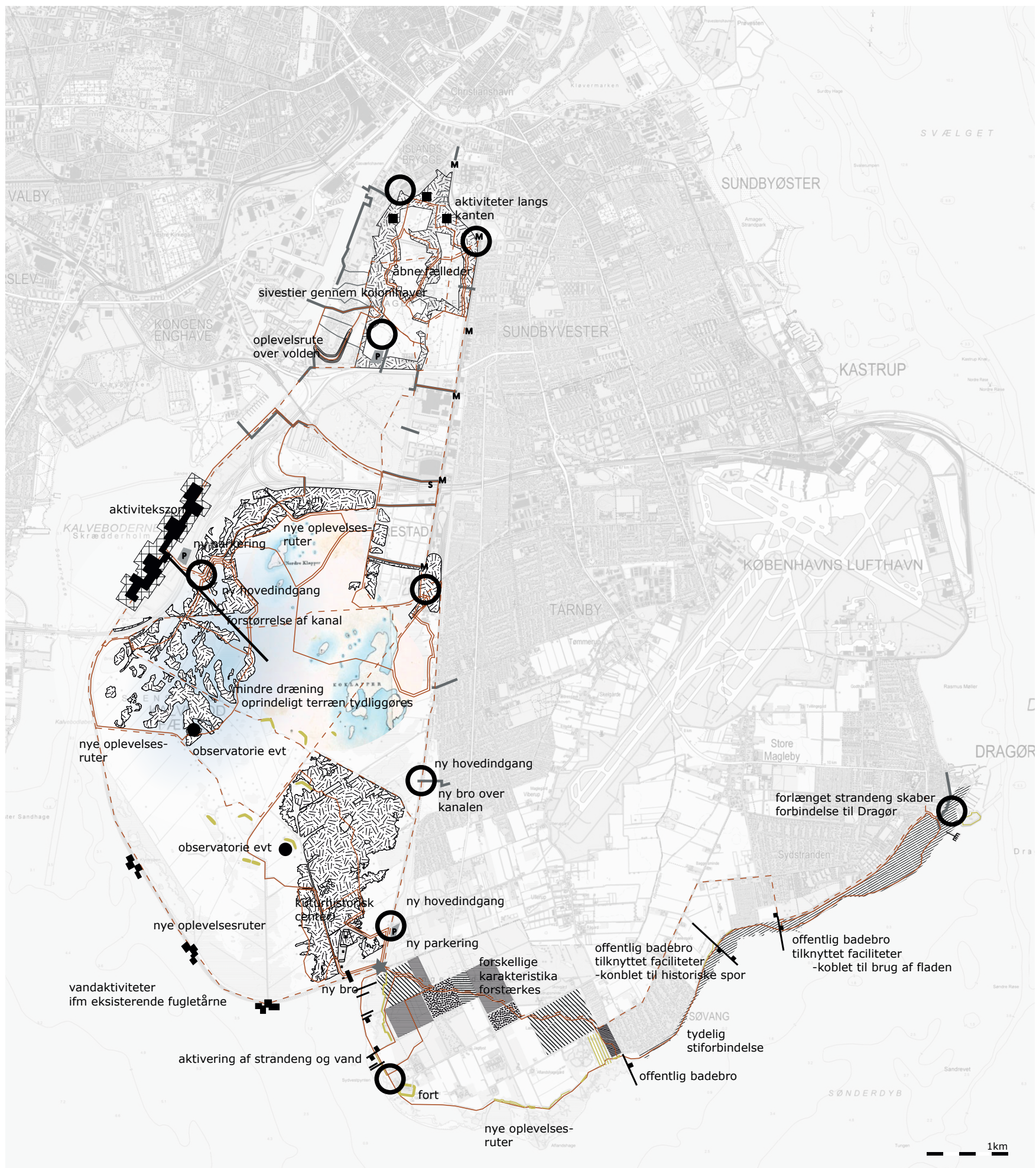
Spydspidsprojekter

1. Større rekreativt område og en ny hovedindgang Kalveboderne mod vest (Valby/Hvidovre) i det særlige våde landskab med bevoksede holme direkte koblet på E20 motorvejen
2. Større sammenhængende kulturområde mellem de tidligere Nike Hawk batterierne og Kongelundsfortet, men et nyt kulturhistorisk center, der formidler landindvindingen og områdets militære betydning for Kbh's og områdets udvikling
3. Rekreativt område og ny hovedindgang Pinseskoven i øst på arealet Trekanten, tæt på Pinseskoven
4. Hovedindgange, beplantningsændringer, adgange/stier og aktivitetsrum på Amager Fælled

Spydspidsprojekterne rummer alle hovedindgange, dele af nøgleprojekter og sammenhængende tiltag, da de dækker over større områder, ligesom de er projekter af større omfang og med en længere tidshorisont.

INDGREB

--- motionscykelsti

--- oplevelsessti

--- forbedrede stifoløb

--- sivestier gennem haveforening

○ hovedindgang

--- historiske spor

★ udsigtspunkt

● observatorie

■ faciliteter / aktiviteter

■ beplantnings- / naturtyper

P ny parkeringsplads

SAMMENBINDENDE TILTAG

Sammenbindende tiltag består af

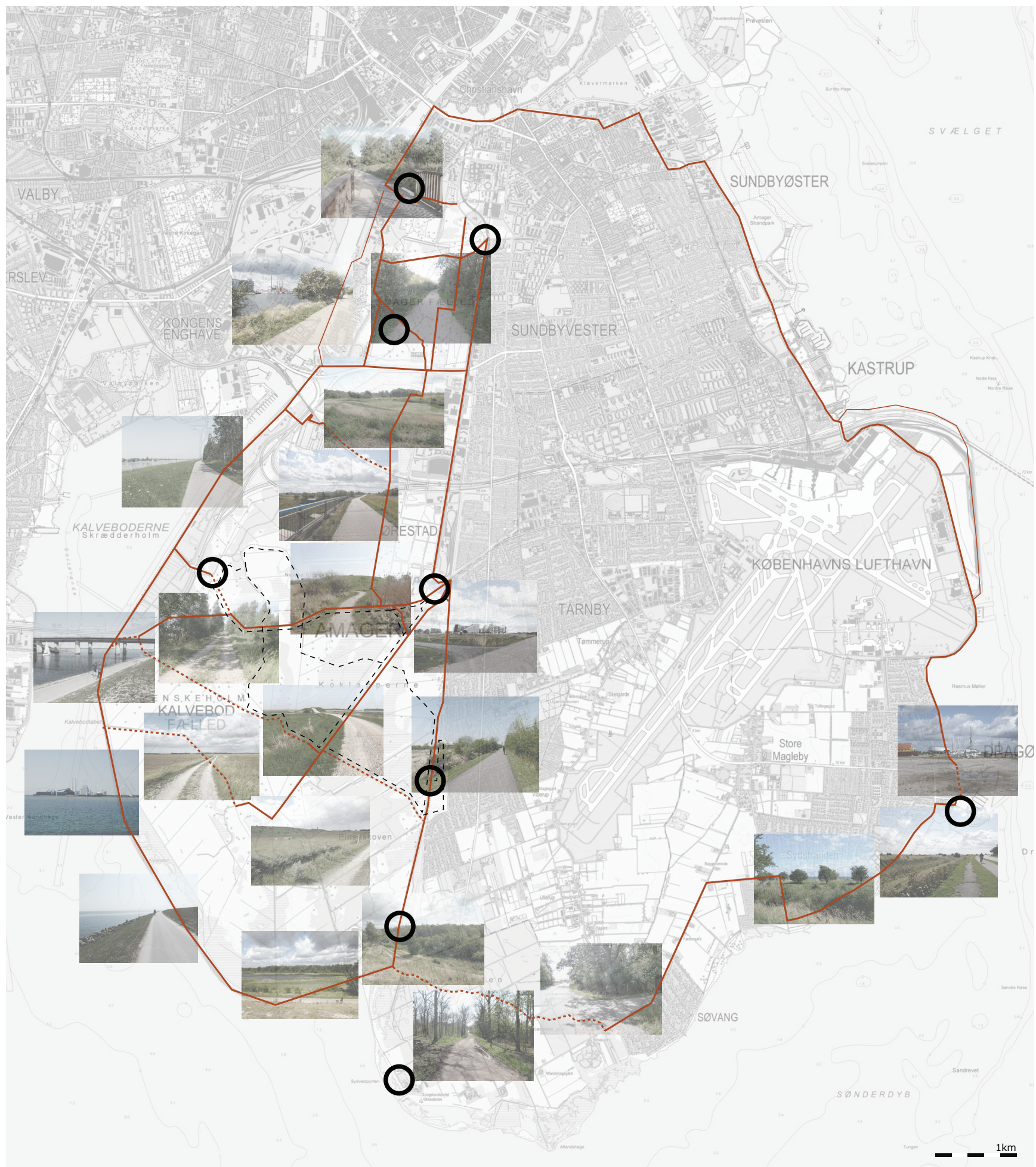
1. Motionscykelstier og stier- og oplevelsesruter
2. Hovedindgange, faciliteter og formidling.

Motionscykelstier

De større, lange og eksisterende stier indgår i et netværk af primært asfalterede stier, på sigt asfalterede, som understøtter motionscyklisme med høj fart. Det forbinder Amager hele vejen rundt langs kysten og på tværs af de større vidder i naturparken. Opgradering af motionscykelnetværket styrker andre mindre sti- og oplevelsesruter. Der er behov tydeligere forbindelser, der forbinder hele vej rundt om Amager fra Amager Strandpark øst om lufthavnen mod vest tilbage til København centrum. Og ikke mindst vil dette netværk kunne forbedres ved at sammenkoble Amager med Christianshavn helt ud og rundt ved Refshaleøen og Prøvestenen. Det sammenbinder områder, som alle er tæt forbundet med vandet, indvundet og karakteriseret heraf i et spænd mellem et ekspressivt og intensivt byudviklingsområde i nord (Refshaleøen) til et roligt, ekstensivt og langsomt foranderligt naturområde i syd.

MOTIONSROUTER

- motionscykelstier - asfalterede
- - - motionscykelstier - bør asfalteres
- forbindelser der med fordel kan oprettes
- - - langrendsruter
- hovedindgang

Stier og oplevelsesruter

Ruter af forskellig længde på 3-5 og 7-8 km for gående og turcyklister vil kunne understøtte varierede oplevelser med nye hovedindgange som startpunkt. De forslåede stier udnytter det eksisterende stinet, som de udvider ved at nye forbindelser og udformning understøtter de specifikke ture.

Stiernes forløb går gennem landskaber med forskellig karakter og udformes med forskellige materialer for at understøtte stedsspecifikke kvaliteter og oplevelser: lange kig, sort blød asfalt, lyd af fly på himmelen og stilhed, lyden af knasende grus blandet med duften af bark og våd sumpet jord. Parken kan med et nyt udvidet system som dette, tilbyde langt større og varierede muligheder for oplevelser end i dag.

STIER OG OPLEVELSESRUTER

- lange ruter 7-8 km
- korte runter 3-5 km
- hovedindgang

HOVEDINDGANGE OG FACILITETER

Hovedindgange

Der forslås ni hovedindgange, hvoraf nogle er eksisterende indgange som forslås udvidet, mens andre er nye. Fælles for hovedindgange er at de skal fungere som vartegn for naturparken, rumme nye og genkendelige faciliteter som parkering, information, toiletter, ligesom der anvendes samme udvalg af materialer og farve.

Hvor en hovedindgang samtidig er del af et større spydspidsprojekt er der ved flere forslået en hovedindgangsbygning i relation til parkering, der kan rumme information og toiletter sammen med udvidede faciliteter som cafe og udstillings/lærings- og opholdsrum. En hovedindgangsbygning bør understøtte og formidle det specifikke steds karakter, samtidig med at materiale og farvevalg går igen i parken.

Ni hovedindgange, hvor den nuværende hovedindgang Naturcenter Vestamager indgår, skal ligeledes udvikles i samspil med facilitetsknodepunkter, inde i parken hvor eksisterende faciliteter tilføjes nye faciliteter med genkendeligt udtryk, så parkens faciliteter og inventar samlet er med til at skabe sammenhæng.

Hovedindgangene får stedsrelaterede navne: Bryggen, DR Byen, Amager Fælled, Kalveboderne, Naturcenter Vestamager, Pinseskoven, Indvinding, Kongelunden, Dragør. Omfanget af nye faciliteter ved indgangene er størst ved de nye hovedindgange syd, øst og vest på Kalvebod Fælled, samt Amager Fælled.

Faciliteter

Faciliteter i naturparken spiller en vigtig rolle for parkens niveau af formidling og genkendelig identitet. Faciliteterne bør variere i type, funktion, udbredelse og størrelse, fx fra skilte til toiletter, badebroer og hovedindgangsbygninger, og det foreslås at de styrker sammenhæng i parken.

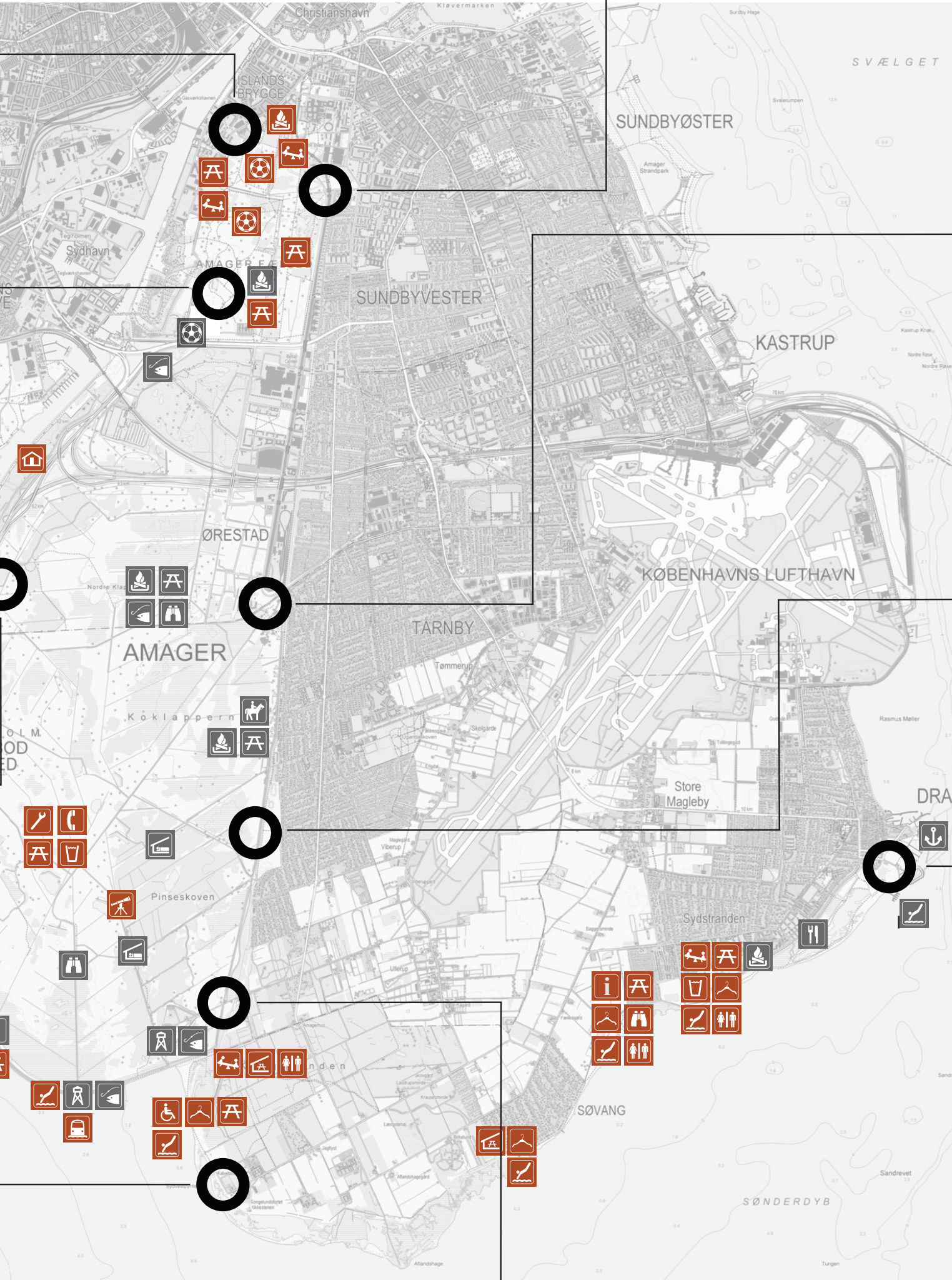
Farverne grå, sort, blågrøn og brændt orange er forslået sammen med træ, lys beton og gul tegl som gennemgående farver og materialer, se Facilitetskatalog i Naturpark Amager. Muligheder og indsatser. Temarapporter. Dette er forslået ud fra at træ og beton allerede er anvendt i parken, og med sin grå farve indgår i et fint samspil med havets blågrønne og jordens rødbrune farve.

Det er også centralt at placering og udformning af faciliteter klart og enkelt understreger eksisterende landskabelige som kulturhistoriske kvaliteter, fx stier på mindre diger ved Svenskeholm, træbroer ved Sydstanden, havshelters ved havdiget, observatorie(r) ved skydehøj med Pinseskoven og/eller Svenskeholm.

Parkens størrelse gør at udlejning af naturpark cykler ved hovedindgangene kan være en god ide, så mange kan opleve flere af parkens områder på fx en dagstur eller en enkelt overnatning.

DR-byen

Naturcenter Vestamager

Pinseskoven

Dragør

Indvindingen

Nye faciliteter	Metro	Cafe/kiosk	Bål/grill	Fiske	Heste faciliteter
Eksist. faciliteter	Cykelparkering	Legeplads	Shelter	Surf	Hytte
Info	Havnebus	Fodboldbane	Udkigspost	Cykelreparation	Landskabeligt element
Parkering	Nødtelefon	Vandpost	Udkigstårn/udkig	Guidet tur	
Bus forbindelse	Toilet	Bænk	Omklædning	Lægge til land	
	Handicapfaciliteter	Madpakkehus	Bade	Observatorie	Hovedindgang

FACILITIETSKATALOG

Uddrag

Hovedindgang

The Limekiln Observatory, WWT Castle Espie Wetland Centre, N Ireland, Kilde: www.wwt.org.uk

Eggum, Lofoten, Snøhetta, Norge
Kilde: www.nasjonaleturistveger.no

Nederlands, Bureau B + B
Kilde: www.bplusb.nl

Shelter

Forest retreat, Bohemia, Uhlik Architekti.
Kilde: www.dezeen.com

Fugleskjule, Varanger, Norge, Biotope
Kilde: www.adventure-journal.com

Spacere - Mountain Bike Shelter, Kielder Water and Forest Park, Adjaye Associates.
Kilde: www.e-architect.co.uk

Rensdyrpavillonen, Dovrefjell Nationalpark, Norge, Snøhetta.
Kilde: www.snohetta.com

Udkig

Udkigstårn

Eksisterende, Naturpark Amager
Kilde: A. Santini

Eksisterende, Naturpark Amager
Kilde: A. Santini

Belvedere Drentsche Aa, Drenthe, Strootman Landschapsarchitecten
Kilde: www.landezine.com

Andøya udsigtspunkt
Kilde: www.nasjonaleturistveger.no

Delta shelter, Mazama, WA, USA, Olson Kundig Architects
Kilde: www.buildipedia.com

Toilet

Jektvik Ferry Quay, Rødøy, Norge, Carl-Viggo Hølmekbakk.
Kilde: www.holmekbakk.no

Eksisterende, Naturpark Amager Naust paa Aure, More og Romsdal, Norge TYIN tegnestue
Kilde: www.tyinarchitects.com

Flydalsjuvet, Gelranger-Trollstigen 3R Arkitekter
Kilde: www.nasjonaleturistveger.no

Stegastein, Aurlandsfjellet, Norge Todd Saunders og Tommie Wilhelmsen
Kilde: www.panoramio.com

Uddrag af facilitetskatalog

Det viste uddrag af faciliteter her i kataloget er et udvalg af de mest centrale faciliteter i det samlede facilitetskatalog og består af referencfotos valgt ud fra et udvalg af danske som udenlandske eksempler.

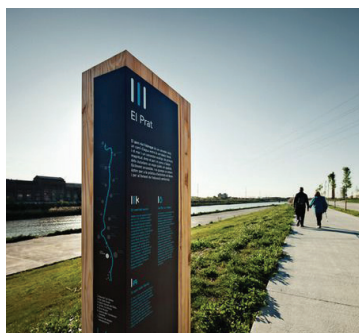
Nogle er faciliteter, der allerede findes i naturparken, andre er eksempler fra den internationale analyse. En del af faciliteterne er særligt enkle og stærke rumligt og materielt fx af træ eller anlæg, der formidler og styrker det aktuelle steds kvaliteter.

Info

Park Riu Llobregat, Barcelona
Kilde: www.pinterest.com

Liasanden, Sognefjellet, Norge
Jensen & Skodvin Arkitektkontor
Kilde: www.vegvesen.no

Folldal Gruver infopunkt, Landskapsfabrikken
Kilde: www.landskapsarkitektur.no / www.landskapsfabrikken.no

Stier

Eksisterende, Naturpark Amager
Kilde: R. Munck Petersen

New Dutch Waterline, Fort Honswijk, OKRA
Kilde: www.landezine.com

Kongens Kær, Vejle
Kilde: www.udinaturen.dk

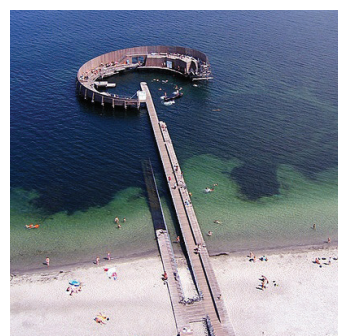

Park am Gleisdrieck, Berlin, Atelier LOIDL
Kilde: de.wikipedia.org

Bade

Hornsbergs Strandpark, Kungsholmen, Stockholm
Nyrens Arkitektkontor
Kilde: www.landezine.com

Kastrup Søbad, White Arkitekter
Kilde: www.dac.dk

Havnebad, Sluseholmen, København
Kilde: www.kulturogfridid.kk.dk

Albuen Vejle Fjord, Preben Skaarup
Kilde: www.prebenskaarup.dk

Landskabelige elementer

De musiske haver, Herning, C. Th. Sørensen
Kilde: www.visitherning.dk

Hoofddorp, NL, Lodewijk Baljon
Kilde: www.greenspiration.pl

Danseplads, Fælledparken, København, Bisgaard Landskab
Kilde: www.bisgaardlandskab.dk

Hver facilitet har et tilknyttet piktogram, som refererer til kortet over hovedindgange og faciliteter samt kortene over motionsruter og stier- og oplevelsesruter. Det samlede facilitetskataloget indgår i publikationen *Naturpark Amager. Muligheder og indsatser. Temarapporter*, hvor

de udvalgte referenceprojekter fungerer som inspiration og retning for hvilke typer, udtryk og materialitet, det anbefales at parkens formidling og designelementer orienteres efter.

NØGLEPROJEKTER

En række nøgleprojekter er centrale for udfoldelsen af naturparkens potentialer.

Rekreative anlæg langs havdige og havneløb

Naturparkens lange kystlinje med både naturlig gammel kystlinje som Sydstranden, havdiget med de indvundne arealer bagved, samt flere koblinger i den nordlige del til havneløbet, rummer store særegne kvaliteter for naturparken.

Der er et stort potentiale i rekreative vandanlæg på ydersiden af havdiget i forbindelse med de tre fugleskjul for mennesker, der vil ud på ydersiden og bade, fiske, grille og overnatte. Fugleskjulene kan fungere som hidtil indad mod fuglereservatet, men samtidig styrkes som orienteringspunkter i parken og fungere som en udvidet destination for flere.

Anløbsbroer til kajakker, mindre både, faciliteter til surfere, svømmere og badegæster langs Kalvebodernes østkyst ved Grøften og ind mod Sydhavnen vil bidrage til udvikling af en maritim zone med stort potentiale tæt på Københavns centrum i et samspil mellem Naturparken og Valbyparken, Valby Hallen og Valby Vandkulturhus, samt Hvidovre.

I relation til den fortsatte udbygning i bl.a. Sydhavnen med 20.000 nye boliger vil en maritim satsning ved Kalveboderne i et socialt perspektiv også have stor betydning i Valby/Hvidovre området.

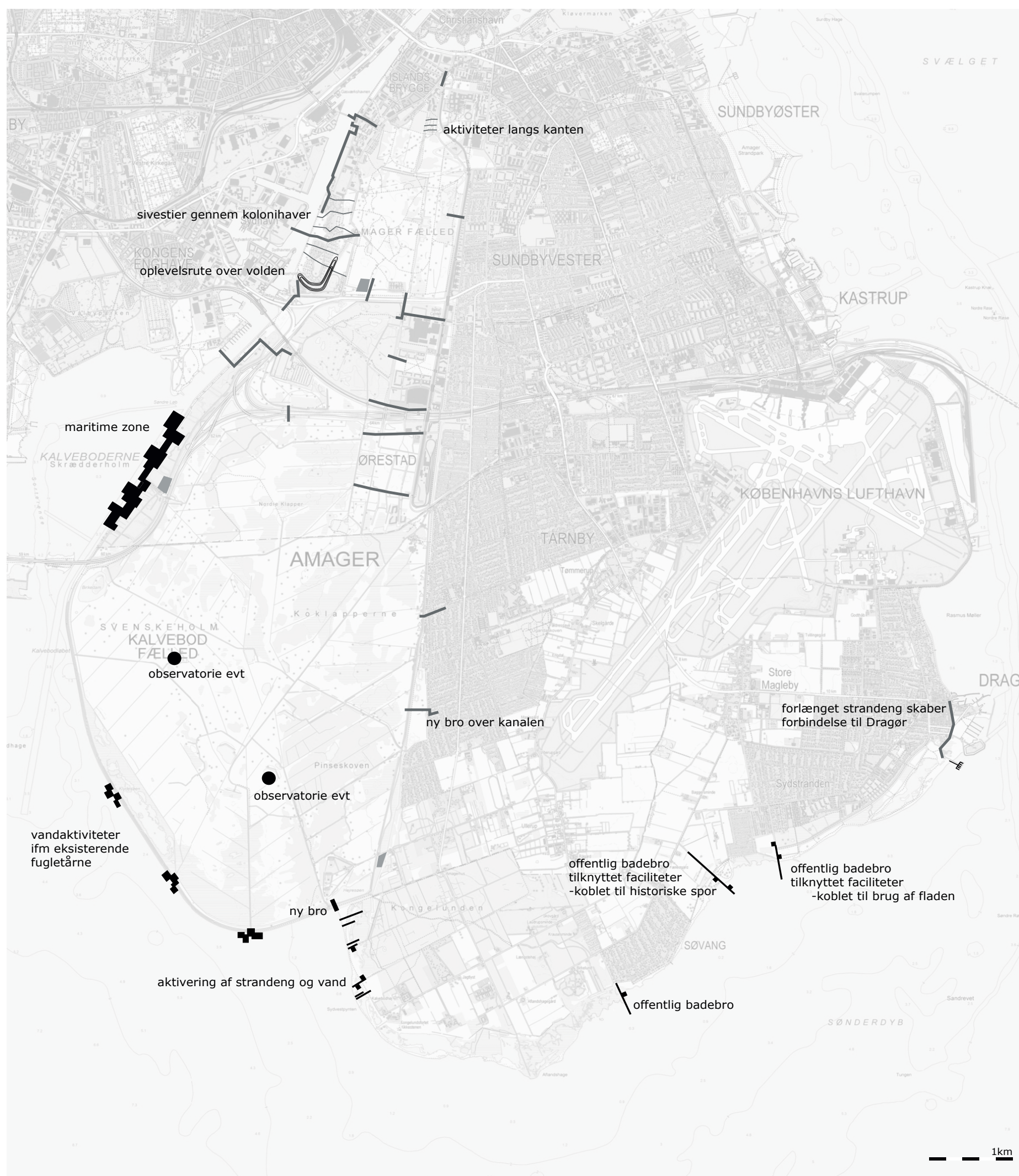
Adgang langs Sydstranden

På Sydstranden vil offentlige naturpark badebroer og facilitetsområder koblet til den eksisterende bystruktur, rekreative arealer og historiske spor give adgang til kysten og vandet for flere.

Dragør by

Dragør by har kulturhistorisk og besøgsræssigt potentiale til at udgøre porten til Naturpark Amager i øst. Strandengene er hele året rundt et yndet udflugtsmål og den grønne fredede kile nord for Prins Knuds Dæmning kan udvikles landskabeligt, rumligt og programmatisk. Et stærkt arkitektonisk landskabeligt greb for hele forløbet kunne danne ramme for forskellige aktiviteter, faciliteter, fx som skilte, der formidler og styrker afgang til parken helt henne fra havnen. Nord for Dragør centrum skal forbindelser og oplysninger om naturparken forbedres, så besøgende kommende øst for lufthavnen langs vandet bliver gjort opmærksom på og ledt til naturparken.

- forbedrede stifoløb
- sivestier gennem haveforening
- observatorie
- faciliteter / aktiviteter

Offentlig badebro og -faciliteter syd for hvidtjørnearealet

Der forslås at der etableres op til 3 nye badebroer ved sydstranden, hvoraf en eller flere kan prioriteres. Vigtigst vurderes en ny offentlig badebro med bade- og opholdsfaciliteter syd for Hvidtjørnearealet, hvor Sønder Strandvej drejer skarpt ind, væk fra kysten og møder St. Magleby Strandvej. Det vil kunne udvikle det nuværende rekreative område til et nyt offentligt kyst- og badeområde. Faciliteter som shelters, omklædning, toiletter og badebro vil tilbyde nye muligheder for ophold og sikre adgang til kysten for beboere i Dragørs vestlige boligområder, samt andre besøgende, der søger andre mere rolige kyst- og strandoplevelser end hvad Amager Strandpark og havdiget tilbyder.

Offentlig badebro og -faciliteter i Søvangbugten/ved campingplads

En anden offentlig badebro med faciliteter lidt længere mod vest ved Copenhagen Camping, vil kunne give campingpladsens gæster, lokale beboere og andre adgang til Søvangbugten på det for Sydstranden særlige naturområde med tydelig dræningskanal, tættere beplantning og let kuperet terræn.

Offentlig badebro ved Fasanstiens sydlige start

En tredje bro vest for Søvang i relation til en ny primitiv naturcamping på de tidligere militære skydearealer vil kunne tilbyde offentlig havadgang som supplement til de private broer på strækningen. Broen vil være placeret ved Fasanstiens sydlige startpunkt uden for fuglebeskyttelseszonen.

Sejl-, bade- og vandlæringsfaciliteter mellem Nike Hawk Batterierne og fortet

Nye faciliteter til kajakroere, surfere, badende og gående, herunder en bro helt tæt på kystlinjen og langs skovkanten mellem Nordre Skovskanse Hestefælleden, Søndre Skovskanse og Kongelundsfortet kan udvide dette områdes særlige kvalitet til flere. Se uddybende forslag under afsnittet Spydspidsprojekt.

Adgange Amager byområder

Den østlige kantzone langs Ørestaden, Tårnbys villaområder og Amager Fælleds både østlige som vestlige kant mod havnen har brug for tydelige ind- og adgange.

Ved alle seks metrostationer langs parkens nordsyd gående kant bør forbindelsen styrkes mellem by og park i landskabelige by/parkrum med forskellig struktur varierede og for nogle rum ikke fastsatte funktioner, som kan invitere til og understøtte forskellige aktiviteter af tilbagevendende og vekslende varighed.

Faste Batteri

Fastebatteri kan styrkes som kulturhistorisk indgang og port til naturparken i nord med Christianshavns vold, og samtidig give området ved Universitetet og Islands Brygge metrostation større forankring og rumlig sammenhæng, der leder besøgende til naturparken.

En forlængelse af stinettet på golfbanen over Miljøcenterets nordlige del og en bro over til Tippen, kan sammen med en sti rundt langs Kalveboderne betyde nye rekreative muligheder og forbindelser på tværs af København.

Kantzonen DR Byen

Rydninger ved en ny indgang ved DR Byen kan skabe rum til specifikke aktiviteter, der henvender sig til de socialt udsatte institutioner og boliger i Sønderbro området.

Kantzonen Amager Boulevard

Langs Amager Boulevard er der behov for at åbne parken for flere. Bedre overgange for gående og cyklende, tydelige indgange og rum vil via beplantningsrydninger og tilplantninger i kantzonen kunne danne ramme for skiftende aktiviteter. Denne strategi vil i forbindelse med udvikling af det privatejede sydøstlige areal af Amager Fælled, kunne understøtte afgørende fremtidig adgang og brug, jf. spørgeskemaundersøgelse, se temarapport *Den sociale dimension* i publikationen *Naturpark Amager. Muligheder og indsatser. Temarapporter*.

Forbindelser ved Bella Sky, Ørestad Bypark, Fields og Ørestad syd

Tværgående landskabelige forbindelser i Ørestad ved Bella Sky, Ørestad Bypark, Fields og den kommende Copenhagen Arena lige syd for motorvejen vil kunne integrere disse centrale lokaliteter i nye offentlige rum, som forbinder park og by. Fx vil etablering af nyt offentligt terrasserum ved Fields indgang overfor metrostationen i samspil med en revitalisering af Hannemanns Allé syd for motorvejen kunne danne anderledes rammer om byliv, lede folk til parken og tilbyde ophold. Området omkring og henover motorvejen fra Fields til Hagemanns Allé og den kommende Copenhagen Arena kunne dermed via offentlige landskabsinfrastrukturelle rum, understøtte aktivt byliv.

Forbindelse Vestamager Metrostation og Naturcenter Vesteramager

Forbindelse fra Vestamager Metrostation til naturcenteret bør styrkes i forbindelse med den kommende udvikling i Ørestad syd. Den nuværende hovedindgang har brug for yderligere rumlig visuel kontakt og forbindelse med metrostationen, ligesom naturcenteret kan vinde ved en accentuering af områdets tidligere militære betydning. Naturcenteret er placeret, hvor Koklappe Batteri omtrent lå og udgjorde starten på Tømmerup Stillingen, der i dag ikke er synlig.

Observatorier

Udsyn så langt øjet rækker og til stjerner i massivt mørke kendetegner naturparken, og man vil kunne skabe en rekreativ unik oplevelse ved at skabe et eller to observatorier som vil kunne fungere som specifikke udflugtsmål i naturparken.

Et observatorie forslås placeret på kanten af Kalvebod Fælled ved henholdsvis Skydehøjen Enghøj med Pinseskoven i ryggen og et evt. med Svenskeholms beplantede holme som ryg.

Ny offentlig badebro med bade- og opholdsfaciliteter syd for Hvidtjørnearealet, Sydstranden.

SPYDSPIDSPROJEKTER

Der er udpeget fire områder som spydspidsprojekter. Det ene udpegede område er:

Amager Fælled, hovedindgang

Amager Fælled udgør sit eget område i naturparken med særskilt udviklingsplan. Der forslås tre hovedindgange, sivestier fra havnen, rydning og tilplantering, som opdeler området i åbne fælleder med tydelige kantbeplantninger indeholdende forskellige funktioner og aktiviteter. Det vil skabe klarhed i form af oversigt, tydelige rum, forløb og faciliteter, som vil kunne bruges af flere, jf. både landskabskarakteranalysen og analysen af naturparkens sociale dimension, Naturpark Amager. Muligheder og Indsatser. Tamarapporter. Opgradering af tur- oplevelses- og motionsruter, jf. forslag til sammenbindende tiltag tidligere i dette katalog, vil yderligere styrke differentiering af rum og orienteringsmuligheder.

En hovedindgang ved Nokken, Vandrehjemmet og den kommende campingplads forslås i tæt relation til golfbanen. En forbindelse i form af fx en bro over Vejlands Allé ved Center Boulevard vil binde parken bedre sammen. En bro vil samtidig kunne danne vartegn for parken og hovedindgangen Amager Fælled på dette sted.

En øget naturpleje vil ligeledes gøre det samlede område mere trygt, for flere. Udvalgte dele af beplantningerne kan plejes som byvildnis (jf. Berlins erfaringer med 'Stadtwildnis' på gamle militære og infrastrukturelle områder centralt i Berlin), mens andre rumligt og arkitektonisk plejes med et højere kulturelt udtryk. Indsatserne på Amager Fælled har stor betydning for fælledens rolle som den særligt bynære del af naturparken. Der må forventes et øget behov, da der er fokus på fx lokale udsatte borgeres brug af området, ligesom nye indbyggere i Sydhavnen, på Bryggen, i indre by som på Amager og Christianshavn/Refshaleøen, hvor der opføres nye boliger/er tilflytning, vil efterspørge en tryk og nytænkende fremtidsrettet park.

De tre andre:

- Rekreativt område og ny hovedindgang Pinseskoven
- Større natur- og kulturområde, Indvindingscenter, og hovedindgangene Indvindingen og Kongelunden
- Større rekreativt område og ny hovedindgang Kalveboderne

er eksemplificeret herefter, da de er nye større satsninger, der vil have afgørende betydning for naturparkens udvikling med afsæt i det natur- og kulturhistorisk potentiale samt en styrket identitet.

- motionscykelsti
- Stiforløb
- hovedindgang
- ★ udsigtspunkt
- observatorie
- faciliteter / aktiviteter
- beplantnings- / naturtyper
- ny parkeringsplads

PINSESKOVEN, HOVEDINDGANG

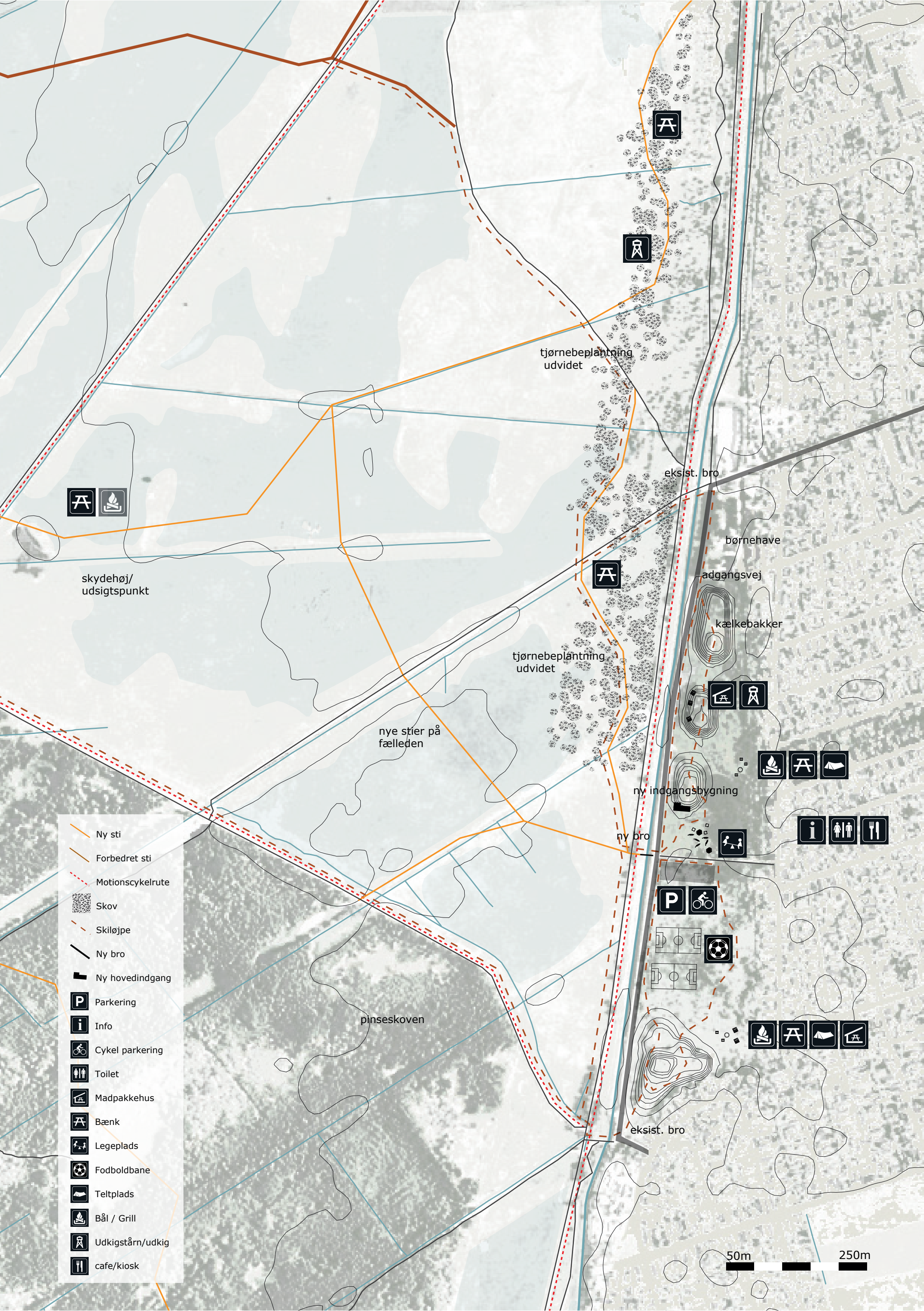
Rekreativt område og hovedindgangen Pinseskoven

Nyt rekreativt område og hovedindgang på det grønne kommunale areal Trekanten tæt ved Tårnbys villaområder og den nordlig del af Pinseskoven vil som nyt udvidet indgangsområde åbne parken og give tårnbyborgere og andre besøgende bedre adgang midt på Kalvebod Fælled. En større samlet parkeringsplads med adgang af den eksisterende bro, en indgangsbygning med kiosk og div. faciliteter: shelters, primitiv teltplads, bålpladser og legepladser, der udnytter de gamle skydehøje på arealet, vil kunne være et naturligt startpunkt og overnatningssted for mange besøgende til parken.

Den tætte placering på lufthavnes sydligste bane rummer muligheder for en kobling af naturparkgæster og flyentusiaster, ligesom Ugandavej vil kunne udvikles som koblingsled til landbrugsarealerne langs Tømerupvej uden for naturparken.

Et større ruralt område på tværs af Amager med naturpark og landbrugsarealer vil kunne styrkes, og liggende 30 minutter fra centrum af en metropol, være ganske særligt. Denne satsning vil kunne få betydning for det lokale byområdes identitet og udvikling, ikke mindst for København.

- Ny sti
- Forbedret sti
- Motionscykelrute
- Skov
- Skiløjpe
- Ny bro
- Ny hovedindgang
- Parkering
- Info
- Cykel parkering
- Toilet
- Madpakkehus
- Bænk
- Legeplads
- Fodboldbane
- Teltplads
- Bål / Grill
- Udkigstårn/udkig
- cafe/kiosk

50m 250m

Hovedindgangen Pinseskoven

INDVINDINGEN OG KONGELUNDEN, HOVEDINDGANGE

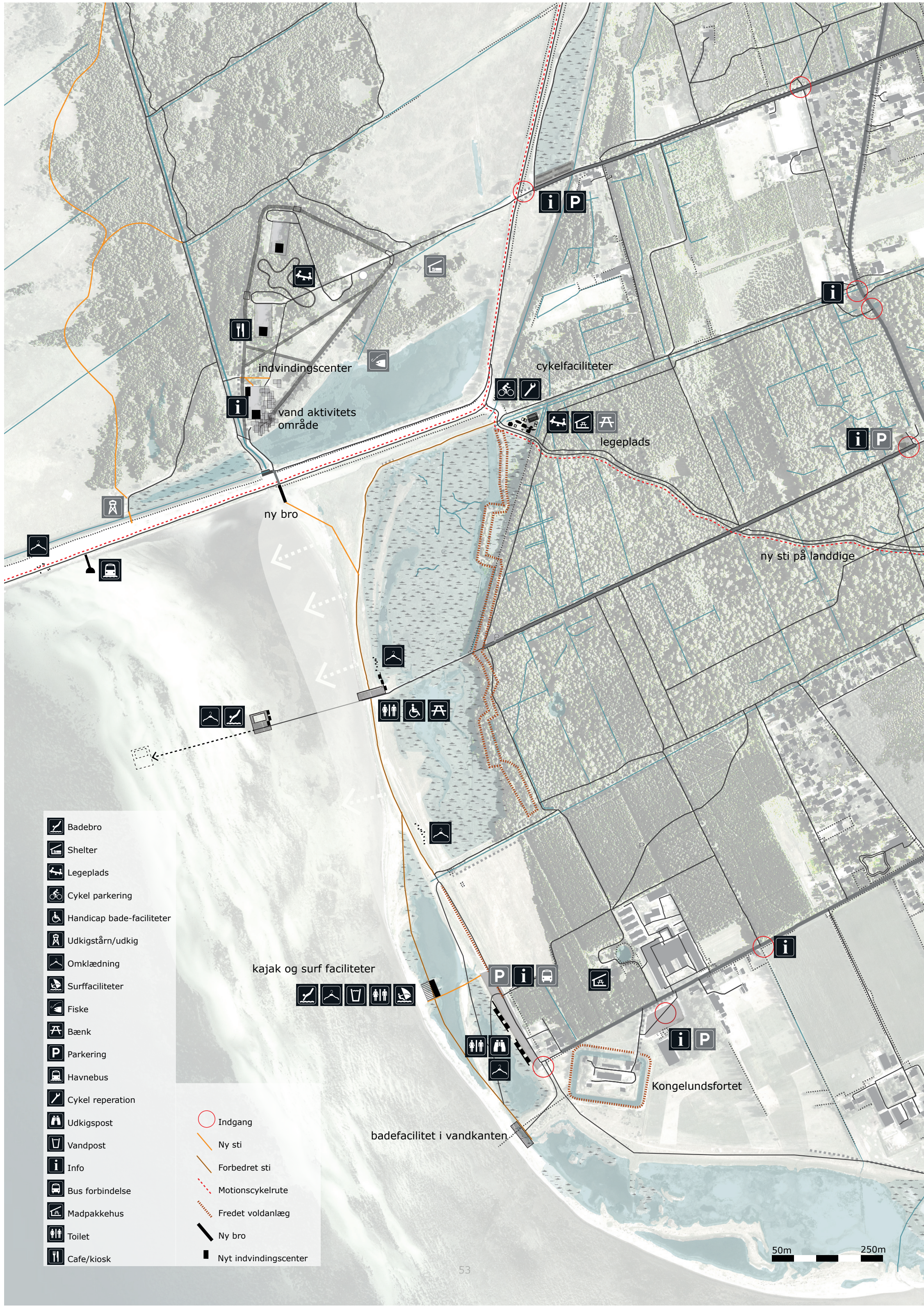
Kulturhistorisk område, Indvindingscenter og hovedindgangene Indvindingen og Kongelunden

Det sydlige punkt, hvor Kongelunden og Kalvebod Fælled møder hinanden i dige, hav og uendelig horisont rummer sammen med Kongelundsfortet og det mellemliggende kystforløb en særlig mulighed for at formidle områdets unikke historie og karakter som både ungt menneskeskabt landskab og som en næsten uberørt kyststrækning med strandenge. Dele af området kan udvikles som natur- og kulturhistorisk og rekreativt område med faciliteter til badning, kajak, surf, primitiv overnatning og ikke mindst et Indvindingscenter.

Nike Hawk batteriernes tre bygninger i Pinseskoven i umiddelbar nærhed til den gamle pumpestation kan danne et mindre anlæg og nyt Indvindingscenter/museum/eksperimentarium, der formidler indvindingen og områdets militære betydning for København og dens udvikling. Dette projekt vil kunne markere naturparkens særlige kulturhistorie og artificielle og konstant foranderlige landskab som fundament og afgørende faktor for området, de særlige karakterer og den flora og fauna, naturpark området rummer i dag.

På de næste sider beskrives i tekst og illustrationer mulighederne ved strandengene, ved Kongelundsfortet og Nike Hawk batterierne i Pinseskoven.

- Badebro
- Shelter
- Legeplads
- Cykel parkering
- Handicap bade-faciliteter
- Udkigstårn/udkig
- Omkklædning
- Surffaciliteter
- Fiske
- Bænk
- Parkering
- Havnebus
- Cykel reparation
- Udkigspost
- Vandpost
- Info
- Bus forbindelse
- Madpakkehus
- Toilet
- Cafe/kiosk

- Indgang
- Ny sti
- Forbedret sti
- Motionscykelrute
- Fredet voldanlæg
- Ny bro
- Nyt indvindingscenter

Mulighederne lang strandengene

Bro fra pumpehuset og ny kyststi forbinder Indvindingscenteret med Kongelundsfortet. Mellem disse giver et tværgående ankomst- og opholdsområde med omklædningsfaciliteter mulighed for bedre handicapadgang og et badeanlæg i det rolig attraktive kystområde. Sti tæt på kyst, mindre omklædnindhuse og afgangssti, visse steder på pæle, fra skovkanten over strandengen og ud i det flade vand, vil som handicapadgang være et særligt oplagt tilbud her.

Mulighederne ved Kongelundsfortet

Ved Kongelundsfortet kunne forholdene styrkes for bl.a. kajakroere og kite- og vindsurfere med omklædnings- og opholdsfaciliteter tæt på parkeringspladen. En kyststi langs Auflandshauges inderside vil samtidig kunne styrke en sammenhængende oplevelse af kysten.

Mulighederne ved Nike Hawk batterierne, Pinseskoven - næste side

På næste side viser illustrationer forareal ved del af Indvindingscenteret (Nike Hawk Batterierne sydligste bygninger og plads), hvor børn kan undersøge og udforske vand. Hvis den sydligste bygningen kan øges med et par etager, evt. bygges sammen med bunker i vestlig vold, dele af østlig vold fjernes og forarealet her sænkes, vil centerets nære bygningsdele kunne blive et særligt sted og ramme for vandudforskninger, da hele arealet er tæt på nul og vandet reguleres. Centeret vil samtidigt ligge markant trukket tilbage fra diget og synligt i skovkanten i tæt relation til pumpehuset. De to andre bygninger i anlægget kan indrettes til henholdsvis cafe og udeværksted. Nærhed til attraktive eksisterende telt- og shelterpladser, samt Hejresøen kan give øget brug og behov for udvidelse af bl.a. primitiv overnatning i området.

Grøfter rundt om det samlede anlæg kan anvendes til forskellige vandudforskninger og oplevelser, ligesom Pinseskoven kan rumme bl.a. svævende forhindringsbane mellem træerne.

Afhængigt af ønsket vandniveau og skovudtryk i området kan større dele af Pinseskoven hen over året være synligt påvirket af vand. Indvindingscenteret kunne derfor også rumme muligheden for studie at eksisterende som eventuelle nye træ- og plantesorters vækstbetingelser. Området og et indvindingscenter vil dermed kunne være en afgørende faktor for udvikling af et natur- og kulturhistorisk friluftslaboratorium, hvor dette kulturelt unge og sammensatte landskab kan bidrage til viden om bæredygtigt samspil mellem naturens processer, og det kulturbestemte urbane landskab, vi alle lever i.

Det salte marskoverdrevs dynamiske karakter og afhængighed af vand (Nordre og Søndre Skovkanse) syd for havdiget, de inddæmmede vand- og skovområder ved Nike Hawk batterierne i Pinseskoven og den flade kyststrækning – Kofoeds enge ved Kongelundsfortet har samtidig potentialer til at rumme en række sociale aktiviteter på visse tidspunkter af året.

De beskrevne strukturelle forslag rummer et stort potentiale for at danne ramme om indsatser og aktiviteter for bl.a. beboerne i Røde Kors Asylcenteret, den kommunale børneinstitution i området samt for socialt udsatte borgere og beboere i parkens nærområde, jf. temarapport om den sociale dimension, *Naturpark Amager. Muligheder og indsatser. Temarapporter.*

Sti og bademuligheder langs strandene

Omkklædnings- og toiletfaciliteter ved parkeringspladsen, Kongelundsfortet

Indvindingscentret ved Nike Hawk batterierne

KALVEBODERNE, HOVEDINDGANG

Rekreativt område og hovedindgangen Kalveboderne

En ny hovedindgang mod Valby/Hvidovre vil, i det særlige våde landskab ved Svenskeholm med bevoksede holme kunne kobles direkte på E20 motorvejen og på spektakulær vis byde parkgæster velkommen i et dynamisk kulturlandskab med vand på begge sider. Miljøcenterets areal *Grøften* forslås på sigt indarbejdet som fremtidig del af hovedindgangen og områdesatsningen. Området vil dermed kunne udvikles til et rekreativt og samtidigt maritimt område med bl.a. større begivenheder indenfor svømning, kajak, surf, samt andre større begivenheder, ligesom primitive feriehytter og evt. kolonihaver i den nordlige del af miljøcenterets areal er fremtidige muligheder.

Den samlede områdesatsning kan blive et yderst centralt spydspidsprojekt for parken og den overvejende primære indgang for skandinaviske som europæiske besøgende. Det er en større satsning, hvor en ny mindre cykel og bilbro kunne blive vartegn for parken på E20 motorvejen, hvor gæster højt hævet over parken ved ankomsten får et spektakulært udsyn over henholdsvis Kalvebod Fælled og Kalveboderne med byen som bagtæppe.

En ny større indgang til naturparken her bevirker, at man kan ankomme på cykel, i bil, bus og båd på et og samme sted, og uden at skulle ind gennem Amagers by- og boligområder.

Ny indgangsbygning mellem holme og stisystem med mindre diger og broer i øst

En ny indgangsbygning i et styrket karakteristisk vådt landskab med holme øst for motorvejen på naturparkens nuværende areal er et eksempel på forslaget om at aktivere kulturhistoriske træk ved at lave landskabsbearbejdninger. Ved at tillade mere vand i dette område, kunne landskabet aktivt formes, så holme med beplantning, vandflader, diger og mindre broer i endnu højere grad end i dag præger områdets karakter, jf. landskabskarakter analysen nr. 5, Naturpark Amager – Temarapporter. Stier, udkigstårne, bænke er nogle af de andre forslåede faciliteter. En bedre hydrologisk balance, jf. naturparkplan 2015-2020, kan ligeledes opnås, hvis mere vand tilføres. Fasanskoven forslås ligeledes udvidet mod motorvejen, for at styrke forskellen mellem den omsluttende skov og spredt bevoksede holme, vand og kanaler. Området vil fremstå med en tydelig særegen karakter forankret i topografien, specifikke faciliteter og kunne blive et yndet udflugtsmål på grund af denne karakter. Det vil bidrage til større karakterforskelle og udflugtsmuligheder i naturparken, ligesom de beplantede holme vil fungere som orienteringspunkter i Kalvebod Fælleds store rum.

På østsiden af motorvejen og den nye bro byder en ny indgangsbygning gæster velkommen med cafe, toiletter og lærings/opholdsrum samt shelter, bål og udedørs opholdspladser i nærheden af bygningen. Bygningen er placeret i lige linje fra broen, så den ses, men er trukket ud i og omgivet af landskabet. Et parkeringsområde er forslået i forlængelse af en afkørselsrampe og placeret tæt på broen vinkelret på motorvejen, hvor denne er i niveau med parkens arealer.

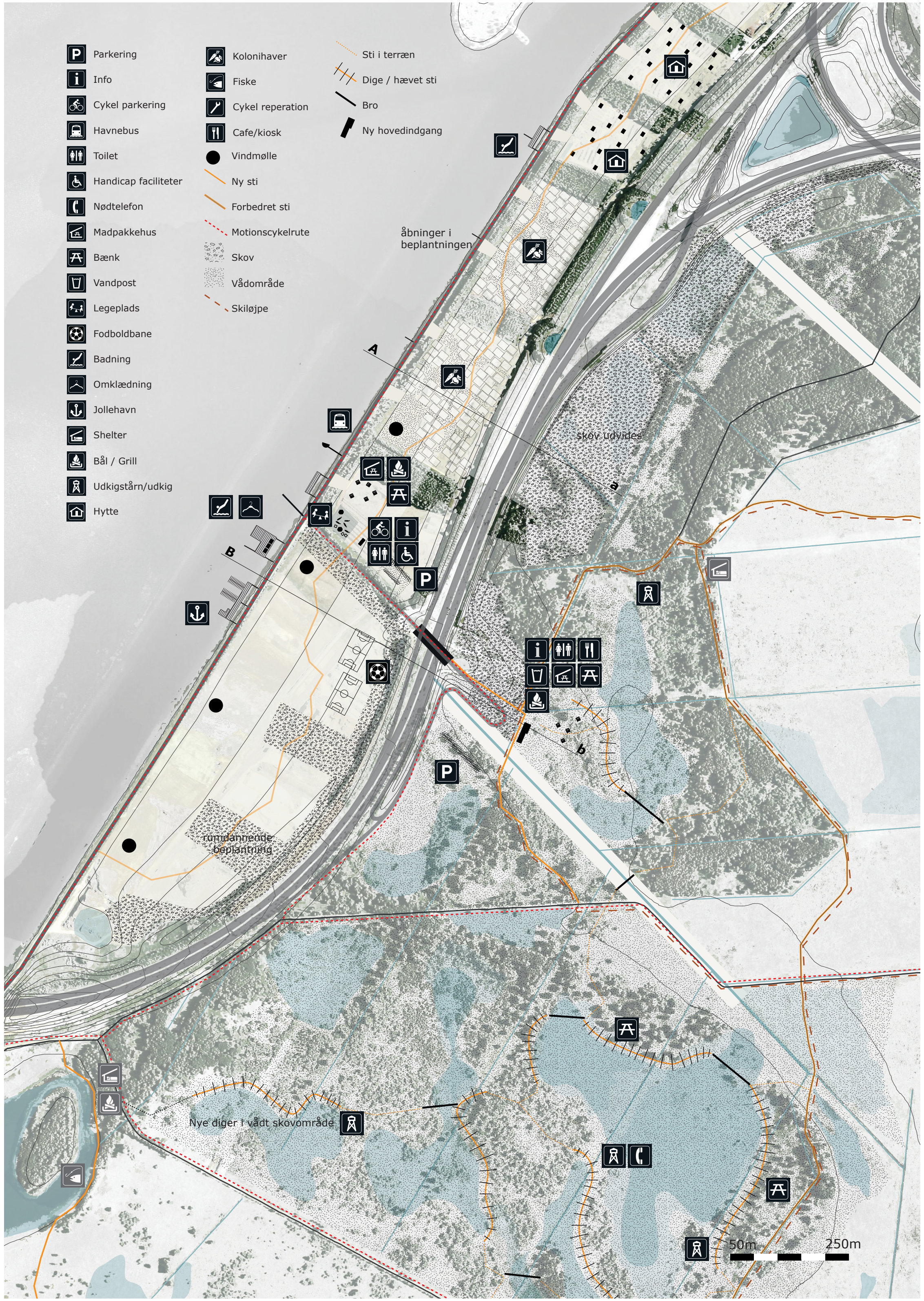
Et vej-loop leder en tilbage ind mod København. Vil man sydover, slår man et sving op på broen og så ned på den sydgående kørebane.

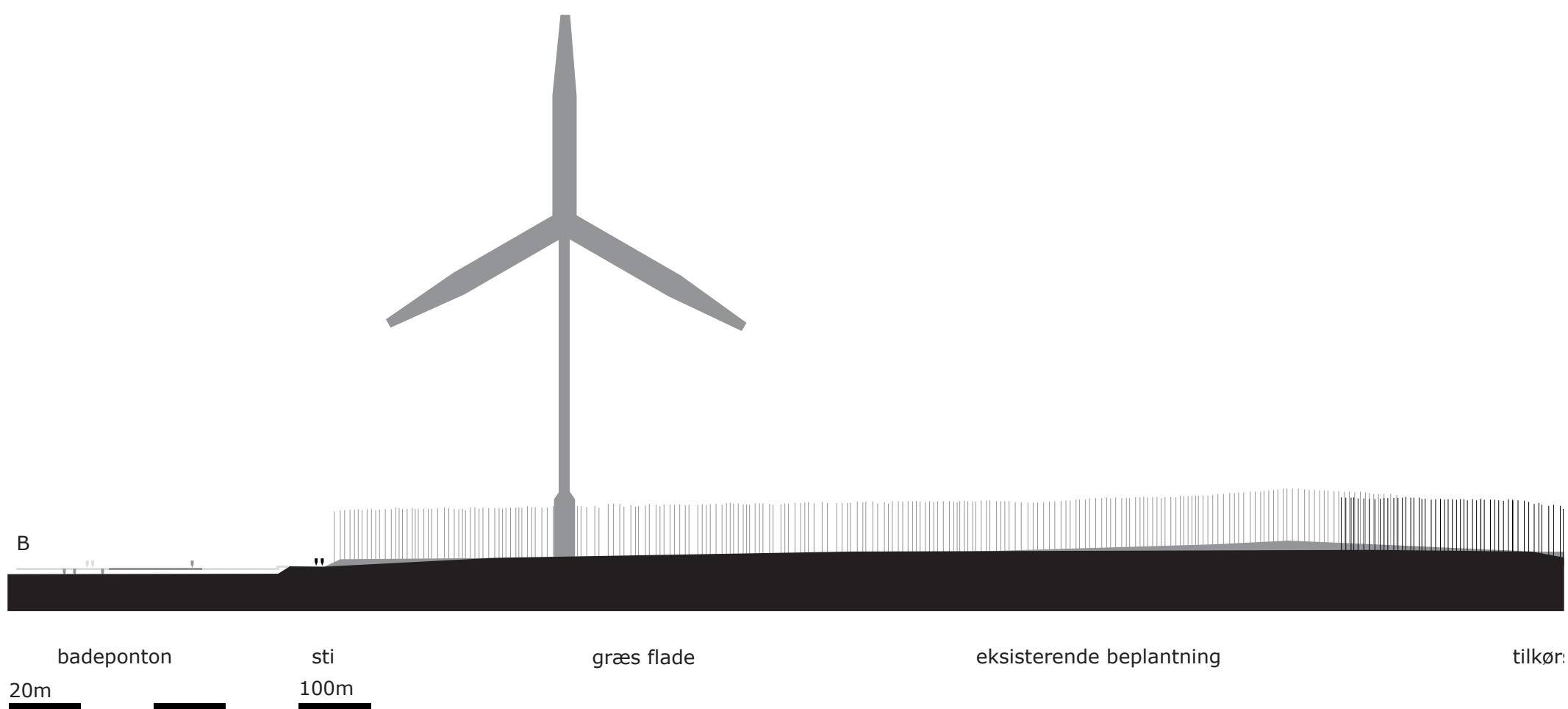
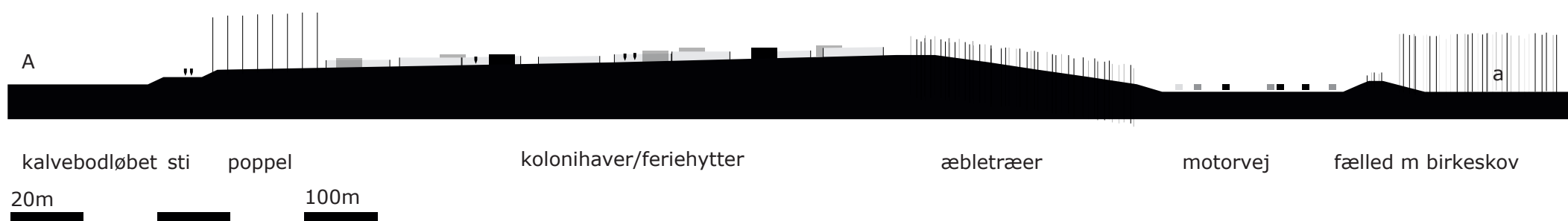
- Parkering
- Info
- Cykel parkering
- Havnebus
- Toilet
- Handicap faciliteter
- Nødtelefon
- Madpakkehus
- Bænk
- Vandpost
- Legeplads
- Fodboldbane
- Badning
- Omklædning
- Jollehavn
- Shelter
- Bål / Grill
- Udkigstårn/udkig
- Hytte

- Kolonihaver
- Fiske
- Cykel reparation
- Cafe/kiosk
- Vindmølle
- Ny sti
- Forbedret sti
- Motionscykelrute
- Skov
- Vådområde
- Skiløjpe

- Sti i terræn
- Dige / hævet sti
- Bro
- Ny hovedindgang

Man kommer fra p-pladsen til bygningen ved at krydse over den store kanal. Den forslås frilagt for beplantning i 1-2 meter på hver side af kanalen, så den skaber en tydelig åbning og retning ind til Kalvebod Fælled. Det samme gøres med kanalen længere mod nord ved Sortrende broen, hvor skovstien og motorvejsafkørslen mod Ørestad, Lufthavn og Sverige drejer østover. Det giver en lignende åbning og kig til Nordre Klapper.

Disse forslagsdele på naturparkens nuværende areal, herunder bro, kan udvikles uafhængigt af miljøstationens virke.

Nyt rekreativt opholdsområde og maritime anlæg i vest

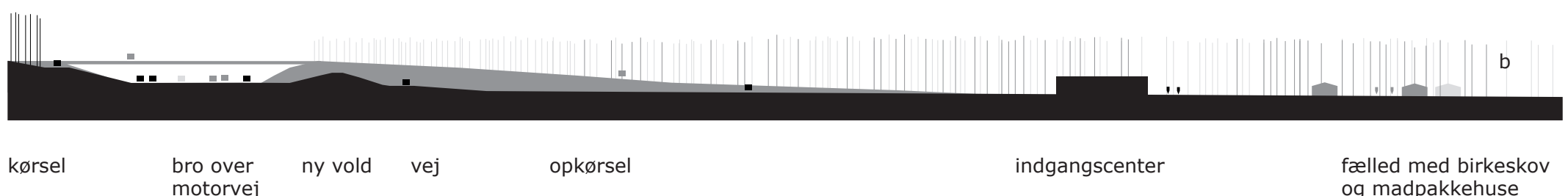
Københavns Kommunes miljøstation Grøften ud til Kalveboderne skal på længere sigt ændres til rekreativt formål, jf. tilgængelighedsanalysen i *Naturpark Amager. Muligheder og Indsatser. Temarapporter*. Det åbner mulighed for en større omstrukturering med havneanlæg til mindre både, kajak, surf og andre vand- og fritidsaktiviteter på ydersiden af havdiget kombineret med eventuelle rekreative anlæg og bebyggelser mellem havdiget og motorvejsdiget. Dette forslag bør ses som del af den nye indgang Kalveboderne, hvor den vestlige side tilbyder maritime og mere aktive aktivitetsmuligheder end på den østlige side.

Det centrale facilitetsområde, lige nord for den tværgående sti med shelter, bålplads, spiseområder, madpakkehuse, legeplads, toilet, information og cykelreparation omkranset af beskyttende beplantning modsvarer, som indgangsområde, området med indgangsbygning øst for broen. Det forslås at den eksisterende beplantning, som opdeler miljøstationens deponier, fastholdes, dog med præcise åbninger mod vandet, hvor mindre badebroer tilbyder steder at opholde sig tæt på/i vandet. Lignende rumdannede beplantning, men mere åben mod vandet, foreslås etableret som fremtidig ryg og ramme for de fire planlagte vindmøller, indarbejdet i forslaget. Beplantningen vil styrke en række rum og større græsflader, som åbne for program, dvs. som kan anvendes til faciliteter ved en række af forskellige tilbagevendende begivenheder som sejl/surfstævner, cykel-, svømme-, gå- og løbearrangementer, natur-kulturhistorisk festival m.m.

De mindre maritime anlæg forslås udført som mindre bade- og anløbsbroer i træ udviklet i forhold til forskellige brugers behov. Anløbsbroer og badeanlæg er koncentreret omkring større central bro i forlængelse af den nuværende tværgående sti. Det nye vartegn – broen – er placeret i samme linje. Den eksisterende beplantning lukker sig om stien, hvilket forstærker oplevelsen af Kalvebodernes store vandflade for enden af stien. Det skaber stor kontrast til den fortættede landskabelige karakter og oplevelse med skov og bevoksede holme på den østlige side af motorvejen.

Den fremtidige reetablering af miljøstationen med en samlet svagt skrånende flade, vil sammen med de træomkransede rum give en række karakterfulde, men samtidig vindbeskyttede rum, som sammen danner et klart volumen og skarp grænse, der understreger oplevelsen af være på kanten, når man bevæger sig langs vandet. Denne side af anlægget vil med en bro over til Tippen og få stitillæg kunne understøtte en samlet sti rundt om Kalveboderne, der vil binde Valbyparken og Naturparken sammen.

Forslagene til maritime anlæg langs kysten kan udvikles helt uafhængigt af miljøcenteret, og den høje andel af rekreative faciliteter på arealet lige nord for broen og den tværgående sti kan i mindre udgave midlertidigt udvikles syd for stien, hvor græsflade er etableret i dag. Forslag til rekreative bebyggelser mellem havdiget og motorvejsdiget kan udvikles og modificeres i forhold til miljøstationens virke ad åre.

Indgangsbygning i vådområdet, Hovedindgang Kalveboderne

INSTITUT FOR GEOVIDENSKAB
OG NATURFORVALTNING
KØBENHAVNS UNIVERSITET

ROLIGHEDSVEJ 23
1958 FREDERIKSBERG

TLF. 353 315 00
IGN@IGN.KU.DK
WWW.IGN.KU.DK

